

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE ȘI DE MATERII PRIME

200000
SALA DE LECTURA

CONFATUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

„Construirea societății
socialiste multilateral
dezvoltate impune ca
agricultura să aibă un
rol tot mai însemnat, să
participe tot mai mult la
progresul întregii eco-
nomii naționale.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Măsuri concrete pentru progresul multilateral al agriculturii noastre socialiste

P RIMUL AN al actualului cincinal a fost marcat de o serie de consfătuiri și întâlniri de lucru pe care conducerea partidului, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, le-a avut cu cadrele de bază de partid din agricultură în care s-au dezbătut problemele esențiale ale dezvoltării acestei ramuri prioritare a economiei naționale, ale trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate, ale înfăptuirii unei noi și profunde revoluții agrare. Recenta Consfătuire de lucru pe probleme de agricultură care a avut loc la C.C. al P.C.R. în zilele de 27—28 august, sub președinția tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, se înscrie pe linia promovată consecvent de conducerea partidului nostru, de a se consulta și de a dezbate problemele dezvoltării fiecărei ramuri sau sector de activitate, printr-un dialog permanent cu activul de partid, cu cadrele de conducere, cu toți oamenii muncii. Consfătuirea a analizat temeinic și cu responsabilitate modul cum s-a muncit pentru pregătirea recoltei anului acesta, îndeplinirea planului producției agricole, rezultatele obținute, lipsurile manifestate, stabilindu-se măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei agricole de toamnă, pentru pregătirea temeinică a producției anului viitor, astfel încât să sporească contribuția agriculturii la satisfacerea nevoilor de consum ale populației.

Producția recoltată să fie transportată și depozitată corespunzător

ANUL acesta, deși în condiții climatice complexe, s-a reușit să se obțină o producție agricolă satisfăcătoare care a permis aprovizionarea populației cu produse agroalimentare în condiții multumitoare, la unele produse înregistrându-se chiar creșteri la consumuri ca, de exemplu, la pește, zahăr, produse zaharoase, ulei, margarină, ouă, cartofi timpurii, legume, pine și altele. Așa cum a rezultat din analizele făcute la consfătuire, la griu unele județe au realizat recolte superioare, peste prevederile de plan, cum sînt județele Ialomița, Olt, Constanța și altele. De exemplu, 53 I.A.S. și 29 C.A.P. au obținut peste 4 000 kg griu la hectar, iar alte unități agricole recolte net superioare, ajungînd la peste 6 000 kg griu la hectar în cooperativele Smirna din jud. Ialomița și Pecica din jud. Arad și la peste 5 500 kg/ha în cooperativele Agigea și Cumpăna din județul Constanța, Corabia, Tia-Mare și Izbiceni, jud. Olt, Tudor Vladimirescu din jud. Brăila, Comloșul Mare din jud. Timiș. Randamente ridicate s-au obținut și la orz și există toate condițiile pentru a se recolta cantități tot mai ridicate și la culturile de toamnă. Producția de legume este bună și sînt condiții pentru realizarea și depășirea cantităților prevăzute a fi livrate fondului de stat. Sînt numeroase unități agricole care au obținut cantități tot mai mari de carne, lapte, ouă, lînă. Aceste rezultate reflectă — așa cum s-a arătat la consfătuire — seriozitatea cu care s-a acționat în majoritatea județelor, a unităților agricole pentru traducerea în viață a indicațiilor date de secretarul general al partidului la ședința de lucru pe problemele agriculturii

de la Brașov, pentru realizarea planului de stat privind producția vegetală și animală, a livrărilor la fondul de stat, pentru folosirea integrală și eficientă a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale și forței de muncă, respectarea tehnologiilor, îmbunătățirea organizării și disciplinei muncii. Din păcate, așa cum sublinia secretarul general al partidului la consfătuire, există și un număr de județe și unități agricole care au obținut recolte sub prevederile planului.

Recoltele bune ce se prevăd la legume, struguri și fructe creează condiții pentru o mai bună aprovizionare a populației în această toamnă. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**: „avem însă obligația să luăm toate măsurile pentru a o stringe, repartiza și păstra în mod responsabil, pentru a putea asigura populației ritmic, în fiecare lună, săptămîină, zi, aprovizionarea corespunzătoare”. Potrivit indicațiilor, pe baza producției de legume preliminate, se vor stabili grafice de recoltare pe fiecare unitate și cultură și se vor asigura transportul și depozitarea producției chiar în aceeași zi. Recoltarea sfeclii de zahăr se va face pe bază de grafice zilnice, în corelare cu capacitățile de prelucrare, astfel încît aceasta să nu stea pe cîmp mai mult de 24 de ore. Marea majoritate se va recolta mecanizat sau semimecanizat, cu dislocatorul, asigurîndu-se corelarea mijloacelor de recoltare cu cele de transport, conform tehnologiilor. Recoltarea floarei-soarelui se va face în 9—12 zile, cu formații complexe, în componența cărora intră minimum 8 combine și mijloace de transport care vor fi corelate, ca număr, cu mijloacele de recoltare. Porumbul se va recolta în 25—30 zile, folosind cele peste 20 000 combine, precum și forța de muncă a cooperativelor. Programul de recoltare la culturile de toamnă mai prevede recoltarea — mecanizată total — la fasole boabe în 10 zile lucrătoare, de către unitățile socialiste, a orezului în 15 zile, a cartofilor în 20 de zile și la soia în 10 zile lucrătoare. Prin folosirea corespunzătoare a bazei tehnico-materiale sînt posibilități ca în întreprinderile agricole de stat să se mecanizeze integral recoltatul la porumb, cartofi și sfeclă de zahăr, iar la cooperative, în proporție de 61 la sută la porumb, 90 la sută la sfeclă de zahăr și 93 la sută la cartofi.

La consfătuire s-a subliniat necesitatea organizării în fiecare unitate agricolă și consiliu intercooperatist a **stringerii întregii recolte în epoca optimă** pentru a nu avea pierderi și de a asigura transportul și depozitarea corespunzătoare a acesteia lichidînd cu desăvîrșire practica de a o depozita în cîmp pe pămînt. „Să facem totul — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — ca recolta de toamnă să fie strînsă fără pierderi și păstrată în cele mai bune condiții. Aceasta este o necesitate pentru buna aprovizionare, pentru activitatea industriei alimentare și asigurarea veniturilor corespunzătoare unităților, muncitorilor, cooperativelor”.

Însămînțările de toamnă hotărăsc soarta recoltei

NE AFLĂM în fața lucrărilor agricole de toamnă cînd, în afară de strînsul recoltei, va trebui să asigurăm pregătirea terenului și însămînțările de toamnă, acțiuni care hotărăsc soarta recoltei anului viitor. Marele volum de lucrări ce trebuie executat —

3,7 milioane ha arături pentru însămînțarea culturilor de toamnă, pregătit teren și semănat, 4,7 milioane ha de fertilizat cu îngrășăminte organice și chimice, 4,2 milioane ha ogoare de toamnă și alte lucrări — necesită o organizare exemplară. De aceea, la recenta consfătuire de lucru s-a subliniat necesitatea elaborării unor programe de măsuri concrete care să se întocmească pînă la nivelul fiecărei unități și în care va trebui să se acorde o atenție deosebită unor acțiuni tehnice cu influențe directe asupra recoltei: asolamente care să permită o rotație corespunzătoare a culturilor și să înlăture deficiențele pe care le-am avut, an de an, de pe urma atacurilor de boli, dăunători etc; organizarea parcelelor din cadrul soielor, astfel încît să se elimine excesul de umiditate și să se poată executa lucrări agricole de calitate; pregătirea din timp a suprafețelor ce urmează a fi însămînțate (suprafețele de porumb ce urmează a fi semănate cu grâu și orz să fie identificate, recoltate și eliberate cu prioritate). Însămînțările vor trebui să se încheie la 1 octombrie în zonele de deal și pînă la 15 octombrie în zonele de cîmpie. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu trebuie să se acționeze cu atenție și cu toată răspunderea pentru pregătirea semințelor deoarece numai astfel pot fi asigurate recolte ridicate. În această toamnă, pe baza rezultatelor obținute și a recomandărilor unităților de cercetare, se apreciază necesar ca grupa soiurilor timpurii să dețină în continuare ponderea cea mai ridicată — 65 la sută, cele mijlocii 27 la sută, iar soiurile tardive 8 la sută. Semințele ce se vor folosi vor trebui să fie din soiuri cu potențial de producție ridicat, corespunzător zonării, și pe cît posibil numai din înmulțirea I și II. În viitor, producerea semințelor, potrivit indicațiilor, se va asigura în fiecare județ, sub conducerea Ministerului Agriculturii și Academiei de științe agricole.

Ansamblul tuturor măsurilor ce se vor aplica în această toamnă trebuie să asigure recolte mari la nivelul unităților frunțase. În județele din sud-vestul țării și o parte din est — circa 15 județe — trebuie să se obțină producții de grâu între 4 000 și 5 000 kg la hectar. În județele din categoria a II-a să se realizeze minimum 3 500 kg la hectar, iar în circa 12—15 județe din categoria a III-a să se obțină cel puțin 3 000 kg la hectar.

Creșterea animalelor — domeniu prioritar

PENTRU lichidarea rămănelor în urnă și realizarea indicatorilor de plan, în zootehnie se va acționa, în continuare, pentru obținerea unor indici de natalitate superiori, reducerea mortalităților și a tăierilor de necesitate, sporirea randamentelor pe animal și a greutatei la sacrificare, asigurînd o furajare echilibrată și necesarul de furaje, în sorțimentul și de calitate necesară. Trebuie de asemenea să se acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de modernizare a fermelor de bovine, astfel încît să se asigure surse de apă, introducerea adăpătorilor cu distribuție continuă și a mulsului mecanic, asigurarea preparării furajelor și a spațiilor de depozitare.

O mare importanță va avea transpunerea în viață a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea, cu prioritate, a creșterii efectivelor de bovine și ovine în zonele de deal și munte, pentru folosirea mai bună a condițiilor naturale de climă și sol, precum și a resurselor furajare de pe suprafețele mari de pajiști existente în aceste zone. Programul care urmează să se întocmească urmărește limitarea dezvoltării efectivelor de vaci și oi în zonele de cîmpie, la nivelul capacităților existente și al celor a căror construcție a început, urmînd ca noile capacități prevăzute în cincinal să se realizeze numai în zone colinare, submontane, montane și alpine. Totodată tineretul bovin și ovin din zona de cîmpie se va deplasa, pentru perioada de pășunat, în zonele de deal și munte.

Integrarea deplină a mecanizării în întreprinderile agricole

STADIUL actual de dezvoltare a agriculturii noastre socialiste solicită legarea tot mai strînsă a stațiunilor de mecanizare de activitatea unităților agricole, astfel încît să ducă la întărirea

răspunderii și a cointeresării pentru executarea lucrărilor la timp și de calitate, realizarea sarcinilor de producție și exploatarea mai rațională a mijloacelor mecanice. În acest sens, după cum s-a arătat la consfătuire, în consiliile unice agroindustriale, în care unitățile de stat dețin întreaga suprafață sau marea majoritate, secțiile de mecanizare cu întreaga lor dotare vor fi preluate de acestea, urmînd ca ele să organizeze sectoare proprii de mecanizare care vor răspunde de executarea lucrărilor mecanizate pe întreaga suprafață. Se vor integra, de asemenea, secțiile de mecanizare și la cooperativele agricole de producție, însă mijloacele din dotare vor rămîne în continuare proprietate de stat, iar mecanizatorii își vor menține calitatea de personal muncitor primind, totodată, și calitatea de membri cooperatori. Retribuirea mecanizatorilor se va face în acord global, în raport direct cu rezultatele în producție obținute, independent de rezultatul celorlalte formații. În calitate de cooperatori, mecanizatorii pot angaja, în acord global, împreună cu membrii lor de familie, suprafețe de culturi pentru executarea lucrărilor manuale, primind drepturile cuvenite potrivit producțiilor obținute.

Perfecționarea cadrului organizatoric

DIMENSIONAREA mai rațională a consiliilor unice agroindustriale, potrivit indicațiilor date, va trebui finalizată cît mai rapid pentru ca să ne putem concentra atenția asupra campaniei agricole. Mărirea fiecărui consiliu agricol a fost stabilită în funcție de zona naturală pentru a asigura posibilități cît mai bune de cuprindere a întregii activități de către conducerea operativă și pentru formarea unor consilii puternice și echilibrate din punct de vedere economic, capabile să folosească cu eficiență întreaga suprafață de teren agricol, precum și baza tehnico-materială de care dispun. Pe cît este posibil, în cadrul consiliilor se vor include zone sau subzone omogene din punct de vedere agroeconomic, creîndu-se astfel condiții pentru adîncirea concentrării și specializării producției. Noua formă a consiliilor creează condiții pentru îmbunătățirea și amplificarea acțiunilor de cooperare și asociere, precum și de dezvoltare în continuare a activității de mică industrie și prestări de servicii în vederea folosirii resurselor locale de materii prime și de forță de muncă.

Aplicarea măsurilor luate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu privire la redimensionarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperative va contribui eficient la o mai bună folosire a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție, la creșterea rolului unităților de stat în respectarea și perfecționarea normelor tehnologice de către toate unitățile agricole din raza fiecărui consiliu unic. Se creează, totodată, condiții mai bune ca personalul de specialitate de la consilii să acționeze mai ferm în sprijinirea conducătorilor unităților agricole pentru organizarea cu rigoare industrială a producției și a muncii.

Revoluția agrară pe care trebuie să o înfăptuim necesită un stil de muncă dinamic, responsabil. Tocmai de aceea, mai mult decît în trecut, se cere să fie întărită răspunderea specialiștilor, a inginerilor șefi, a tuturor celor care lucrează în agricultură, pentru desfășurarea corespunzătoare a muncii în unitățile agricole, să crească operativitatea în rezolvarea problemelor, forțele să fie deplasate spre unitățile de bază pe care să le sprijinim concret, să fie desfășurate mai activ acțiuni concrete și o activitate practică de conducere și îndrumare a agriculturii. Convinși de însemnătatea deosebită a măsurilor adoptate la Consfătuire, oamenii muncii din agricultură — muncitori, țărani cooperatori, specialiști, cercetători — s-au angajat să facă totul pentru a îndeplini exemplar sarcinile ce le revin, de a acționa neobosit, în spirit revoluționar, în vederea realizării obiectivelor Congresului al XII-lea, a realizării revoluției agrare în România, latură fundamentală a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, componentă esențială a trecerii României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare, la țară socialistă mediu dezvoltată.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (1)

ASA CUM SUBLINIA tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru în domeniul agriculturii, revoluția agrară presupune producții mari. Construirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune ca agricultura să participe tot mai mult la progresul întregii economii naționale. De aceea, pentru realizarea integrală a prevederilor planului în agricultură, atât la culturile mari cât și în zootehnie, în legumicultură și pomicultură se impun măsuri ferme pe linia folosirii intensive a pământului, utilizării judicioase a tuturor mijloacelor materiale, bănești și de forță de muncă, încât să se asigure producții mari, corespunzătoare bazei tehnico-materiale existente, eforturilor care se fac pe linie de investiții în această ramură de bază a economiei naționale. În același timp, se impun măsuri pe linia reducerii consumurilor materiale și de combustibil, pentru o bună folosire a mecanizării, a mijloacelor din dotare, îndeosebi a mijloacelor fixe în general, în vederea creșterii eficienței economice, aplicându-se cu toată fermitatea noul mecanism economico-financiar, conducerea și autogestiunea în toate sectoarele agriculturii.

Agricultura socialistă a județului Cluj în primul an al cincinalului 1981—1985 se înscrie cu rezultate pozitive în procesul dezvoltării de ansamblu a agriculturii socialiste. Ca obiectiv prioritar se urmărește ca această importantă ramură economică a județului să aibă asigurate condițiile necesare satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor de aprovizionare a economiei cu materii prime și cu produse agroalimentare destinate consumului populației. În acest sens, în primul an al acestui cincinal s-au alocat fonduri de investiții de peste 535 milioane lei, ce se vor concretiza în fon-

duri fixe productive, în importante lucrări de îmbunătățiri funciare.

În activitatea desfășurată de Sucursala Cluj a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară s-a remarcat, în ultimii zece ani, sporirea rolului creditelor în creșterea potențialului economic al agriculturii județului. Astfel, media anuală a soldurilor creditelor pe termen scurt a crescut în anul 1980 cu 43,2%, iar a creditelor pe termen lung cu 369,0% față de anul 1970. O evoluție asemănătoare a avut ponderea creditelor acordate unităților agricole de stat și cooperatiste în totalul fondurilor circulante; în anul 1980 ele dețin 57,7 din totalul fondurilor circulante, din care la unitățile agricole de stat — 42,5%, la cooperativele agricole de producție — 64,5%, la asociațiile economice intercooperatiste 97,9%. La stațiunile pentru mecanizarea agriculturii această pondere, în același interval de timp, a marcat o descreștere de la 97,6% la 40,40% în anul 1980. Aceasta ca urmare a acoperirii cu fonduri circulante proprii a cheltuielilor efectuate pentru producția anului următor, începând din anul 1978.

Fondurile proprii ale unităților, completate deci cu creditele bancare, au asigurat desfășurarea în bune condiții atât a proceselor de producție cât și a celor de reproducție. Fondurile fixe ale unităților din agricultură au ajuns astfel la finele anului 1980 la 3 miliarde lei, crescând de 6 ori față de anul 1970.

Unul din indicatorii care caracterizează creșterea economică a agriculturii județului Cluj, este producția agricolă fizică, care, în ultimii 10 ani, s-a dublat. În același interval s-au înregistrat creșteri însemnate la principalele produse agricole destinate fondului de stat. Astfel, în anul 1980, fondul de stat la cereale față de anul 1970 s-a dublat, la

carne a crescut de 1,3 ori, la ouă de 1,4 ori, și la lapte de vacă de 1,2 ori.

Dezvoltarea creșterii animalelor a constituit una din principalele direcții ale intensificării agriculturii județului. Dacă până în anul 1970, spre exemplu, carnea de porc se obținea din numeroase unități agricole de stat și cooperatiste, în prezent întreaga producție dată de sectorul socialist se asigură din două complexe dotate cu tehnologii moderne, anume prin Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor de la Bonțida și Asociația economică intercooperatistă Jucu. Această schimbare a avut loc atât în producția de ouă, cât și în cea de carne de pasăre, care se obțin în prezent prin întreprinderea de stat „Avicola”. Caracterul tot mai intensiv al agriculturii este ilustrat și de densitatea efectivelor de animale și a livrărilor la fondul de stat la cereale total, precum și de principalele produse animaliere la 100 ha., care în anul 1980 înregistrau creșteri substanțiale față de anul 1970 (vezi caseta — tabelele nr. 1 și nr. 2).

Din analiza datelor prezentate se remarcă tendința mai rapidă de creștere a producției decât a efectivelor animale, ceea ce exprimă concludent sporirea eficienței economice.

În scopul de a imprima o aplicare consecventă a autogestiunii economice, o cât mai eficientă participare a creditelor bancare în activitatea unităților socialiste din agricultură, „Revista economică”, a organizat, cu sprijinul Sucursalei județene Cluj a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, o dezbateri la care au participat specialiști din unitățile agricole socialiste din județ și din aparatul sucursalei, ale căror propuneri și sugestii le publicăm în rândurile de mai jos.

● Fundamentare temeinică a indicatorilor de plan

Dr. Aurel Loșonți, directorul Sucursalei județene Cluj a B.A.I.A. Agricultură județului Cluj dispune de condiții materiale suficiente pentru a se înscrie cu rezultate tot mai bune în creșterea volumului producției. În vederea înlăturării unor neajunsuri care se mai manifestă în unele unități, cum sînt: nerealizarea planului producției fizice, a producției nete, a beneficiilor, cu alte cuvinte neaplicarea cu fermitate a principiilor noului mecanism economic, cred că ar fi necesară adoptarea unor măsuri eficiente care să asigure fundamentarea mai judicioasă a sarcinilor de plan.

Prima problemă pe care doresc să o relievez în cadrul dezbaterii privește modul în care se fundamentează, în prezent, sarcinile anuale de plan la numeroase unități agricole din județ. Se știe, că, practic, sarcinile de producție în unități fizice se atribuie de la organele centrale în funcție de comanda socială și care nu corespund întotdeauna cu posibilitățile proprii estimate de unități. Pe baza cifrelor primite se elaborează

atit secțiunile de plan economic cât și bugetul de venituri și cheltuieli, fără a se ține seama de posibilitățile maxime la care se poate angaja unitatea.

Spre exemplu, la producția totală de grâu prin planul pe 1981 s-a prevăzut o creștere de 32% față de media obținută de cooperativele agricole din județ în ultimii trei ani; la porumb creșterea prevăzută este de 68%. Cifre de plan pe anul 1981 mult superioare mediei realizărilor din ultimii trei ani sînt și la alte produse ca: lapte de vacă — 20%, la carne — 16%. Aceste sporuri de producții de la un an la altul nu se pot obține, în situația în care procesele economice din unități nu cunosc schimbări corespunzătoare în condițiile de exploatare a pământului și efectivelor de animale față de anii anteriori. De aceea, opinez pentru fundamentarea riguroasă a cifrelor de plan și corelarea lor cu măsurile tehnice, organizatorice, de investiții, mecanizare etc. care să asigure realizarea sporurilor prevăzute. În condiții contrare, cifrele de plan nu mai devin mijloace eficiente de conducere operativă a activității economice; procesul de creditare a unităților se desfașoară cu multiple încorsetări la nivelul garanției existente, cu operări la credite restante, plăți de dobînzii penalizatoare, neonorări de obligații față de buget, furnizori etc.

Tabelul nr. 1
Cresterea densității principalelor specii de animale
la 100 ha în anul 1980 față de anul 1970

Specii de animale	Anul		1980/1970
	1970	1980	
	1	2	
Bovine	43,1	54,8	127,1
din care :			
vacii și juninci	20,4	27,1	132,8
Porcine	98,7	135,0	136,7
din care :			
scroafe	10,5	11,0	104,7
Ovine	93,4	102,9	110,1
din care :			
oi mame	69,0	73,5	106,5
Păsări	1 116,7	2 458,1	2 120,1

Tabelul nr. 2
Cresterea fondului de stat la cereale și principalele produse
animaliere la 100 ha în anul 1980 față de anul 1970

Principalele produse	Anul		1980/1970
	1970	1980	
	1	2	
Cereale (tone)	46,4	71,8	161,2
Carne (tone)	5,6	13,2	235,7
Ouă (mii buc.)	31,7	69,9	220,5
Lapte de vacă (hl)	131,5	268,9	219,7
Lapte de oaie (hl)	5,7	8,0	140,5

Tabelul nr. 3
Consumul de om ore pe unitatea de produs

Produsul	U.M.	1970	1975	1980
— grâu	om ore t	20,0	10,3	2,7
— porumb neirigat	om ore t	99,0	25,0	25,0
— legume	om ore t	101,0	75,0	71,0
— fructe	om ore t	213,0	197,0	178,5
— lapte vacă	om ore hl	9,7	8,1	4,7
— carne taurine	om ore t	433	330	55
— carne porc	om ore t	213,0	90,0	16,0

A doua problemă care consider că merită o mai mare atenție se referă la **aprovizionarea tehnico-materială**. Deși funcționează în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, bazele de aprovizionare specializate nu răspund încă scopului pentru care au fost create. Sunt numeroase cazurile în care unii beneficiari obțin pe cale directă cantități suplimentare de îngrășăminte chimice față de repartiții, în dauna altora, deși pe lângă combinatele chimice funcționează așa-zisii dispeceri cu misiunea supravegherii respectării graficelor de livrare. De asemenea, o serie de materiale, piese, utilaje nu sunt aprovizionate de baze, ci prin relații directe între furnizori și unitatea agricolă, beneficiară, ceea ce ocazionalizează costurile majorate cu delegații, deplasări, cheltuieli de transport și altele. Pentru a pune capăt unei asemenea situații propunem ca bazele de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.I.A. să preia în obiectul lor în exclusivitate contractarea, aprovizionarea materialelor, pieselor și a unor utilaje și livrarea acestora către unitățile economice din cadrul acestui minister.

Tot privind modul în care se derulează aprovizionarea tehnico-materială se pune și problema închiderii unor canale care generează formarea de clienți neîncasați, debitori și alte datorii. Ca o excepție, în Legea finanțelor nr. 9/1972 republicată, se prevede ca la unitățile agricole cooperatiste livrările să fie făcute numai dacă se dovedește existența capacității de plată, măsură care se aplică și altor beneficiari cu situație grea financiară. Pentru a întări răspunderea directă a celor care angajează aprovizionări, în condițiile inexistenței capacității de plată, precum și a celor care efectuează livrări de mărfuri la beneficiari, fără ca aceștia să poată achita contravaloarea, propunem să se completeze Legea finanțelor și cu

măsuri exprese privind recuperarea de la cei vinovați a daunelor și penalităților ocazionate de formarea acestor imobili-zări.

Un alt aspect vizează întărirea principiului cointeresării materiale în legătură directă cu realizarea planului de producție. An de an în perfectarea angajamentelor dintre personalul muncitor (în special cel din zootehnie) și conducerea unităților agricole există divergențe cauzate de neasigurarea cu furaje la nivelul rațiilor prevăzute în tehnologii, cu implicații directe în nivelul retribuției și al realizării sarcinilor producției fizice. **Este necesar, în viitor, ca prin planificare să se corecteze această carență, corelindu-se efectivele de animale cu baza furajeră proprie, chiar dacă aceasta impune o reconsiderare a structurii culturilor.**

● Corelarea efectivelor de animale cu baza furajeră proprie

Vasiliu Sabău, contabil șef la Trustul I.A.S. — Cluj. Colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile agricole de stat au fost preocupate în mod permanent de îmbunătățirea activității de producție și economico-financiară, acționând în direcția creșterii producției, a productivității muncii și reducerii cheltuielilor de producție, în special a celor materiale. Astfel, s-au realizat în ani normali producții de 4055 kg grâu pe hectar, peste 3600 kg porumb, 25900 kg legume, 3600 litri lapte pe vacă furajată, peste 500 gr spor de creștere în greutate la porcii grași etc.

Având în vedere producțiile realizate, gradul de mecanizare a lucrărilor agricole și organizarea mai bună a muncii, productivitatea muncii a crescut simțitor în toate sectoarele (tabelul nr. 3).

Trebuie să scot în evidență însă anumite aspecte ce ne creează greutăți în asigurarea echilibrului financiar. În primul rând, rezultatele sectorului zootehnic, în special în sectorul taurin și ovin, sunt strins legate de asigurarea bazei furajere. Aceste rezultate au fost în creștere în anii când s-a asigurat o suprafață corespunzătoare pentru baza furajeră și cantități de concentrate necesare. În condițiile în care, începând cu anul 1977 suprafața bazei furajere a scăzut, s-au depus eforturi pentru creșterea producțiilor de furaje la hectar, realizându-se în anul 1980 — 6737 U.N. pe hectar față de numai 3942 U.N. realizate în 1976. Cu toate acestea și ca urmare a reducerii consumului de concentrate nu s-au putut asigura furajele necesare din producție proprie. Numai în primele luni ale anului 1980, s-a cumpărat peste 20000 tone fin din sectorul necooperatist la care costul U.N. este de câteva ori mai mare. Trebuie să arăt că și producțiile pe pajiștile naturale au crescut de la 9929 kg la hectar în 1976 la 15309 kg în 1980. Cu toate acestea, în cursul anului trecut nu s-au putut furaja corespunzător vacile cu lapte și în general taurinele, ceea ce a dus la scăderea producției, la creșterea costului pe hl. de lapte.

Ca urmare a lipsei de furaje o parte din I.A.S. din județ nu vor putea realiza în anul curent producția de lapte obținută în anul trecut și de aceea sint de acord cu propunerea formulată de tov. A. Loșonți de a se reconsidera structura culturilor încit în anii următori să se coreleze efectivele de animale cu bază furajeră proprie.

Un alt aspect la care vreau să mă refer îl constituie activitatea în plantațiile pomicole și în special de meri. Prin aplicarea noilor tarife majorate la lucrările agricole, a prețurilor majorate la îngrășăminte, ierbicide, insecto-fungicide și alte materiale, prețurile de contractare la mere nu mai asigură realizarea de beneficii; **consider necesar ca organele în drept să analizeze situația creată și să stabilească asemenea prețuri de contractare la mere încit această activitate să se desfășoare pe baze rentabile.** De asemenea, consider necesar ca legumele și fructele să se livreze la unitățile comerciale la prețul de desfacere cu amănuntul minus rabatul comercial, iar aprovizionarea magazinelor să se facă direct de la unitățile de producție: prin această măsură s-ar asigura marfă proaspătă în magazine, s-ar reduce cheltuielile de circulație și o parte mai mare din beneficii ar reveni unităților de producție.

Gheorghe Cristea, contabil șef la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrijirea porcilor — Bonțida. Așa cum

dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 9)

Al XVI-lea Congres internațional de istoria științei

UMANISMUL, SENS SUPREM AL DEZVOLTĂRII ȘTIINȚEI

FORUM de vehiculare liberă și constructivă a opiniilor, spațiu de cunoaștere și comunicare interumană, instituția de congres științific ca atare și, în general reuniunile cu o largă participare internațională, constituie o realitate dintre cele mai semnificative ale timpurilor noastre, constituind un răspuns specific problemelor deosebit de complexe cu care este confruntată comunitatea mondială, fiecare națiune în parte, în procesul dezvoltării sale.

Faptul că țara noastră a găzduit în ultima vreme reuniuni internaționale de prestigiu — cum ar fi Congresul mondial al istoriei, pentru a ne referi la cea mai apropiată în timp dintre aceste manifestări —, faptul că în această săptămână s-au desfășurat în București lucrările celui de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei, departe de a avea un caracter conjunctural, exprimă, dimpotrivă, recunoașterea de către comunitatea mondială a deplinei sinonimii între politica promovată de România în relațiile sale internaționale — ca și pe plan intern —, și aspirația profundă a întregii umanități de pace și colaborare, dorința popoarelor, a forțelor progresiste de pe întreaga planetă de a dialoga construc-

tiv, de a asigura un climat de încredere și o liberă circulație a ideilor. Semnificația desemnării capitalei țării noastre drept oraș gazdă al acestei prestigioase reuniuni științifice este însă mai amplu pusă în evidență dacă ne oprim asupra domeniului în care au cantonat dezbaterile acestei prestigioase reuniuni științifice: istoria științei. Căci, a medita asupra venirii științei și tehnicii tocmai în spațiul carpato-dunărean constituie, neîndoielnic, un semn de prețuire a tradițiilor științifice românești, un omagiu adus de oameni de știință de pretutindeni contribuției poporului nostru la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii universale, la progresul civilizației omenești. Deschizători de drumuri în domeniul aviației, al motoarelor cu reacție, al matematicii, chimiei, medicinei, munca neobosită de căutare a noului desfășurată de inventatori și savanți români precum Coandă, Vuia, Pavelescu, Odobleja, Gogu Constantinescu (comemorarea a o sută de ani de la nașterea creatorului teoriei sonicității se află înscrisă în programul actualului congres) etc., se află încorporată în uriașul edificiu de bunuri materiale și spirituale ale civilizației moderne.

Congresul, bucurându-se de înaltul

patronaj al prestigiosului om de știință și savant de renume mondial, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prin problematica pe care o abordează, prin deviza sub care își desfășoară lucrările: „Știință și tehnologie, umanism și progres“, cuprinde, practic, toate domeniile științelor tehnice și umaniste. Diversitatea aspectelor supuse analizei este evidențiată și de structurarea tematică a comunicărilor prezentate în cadrul congresului de cei 1200 de oameni de știință din 50 de țări. Astfel, au fost delimitate 14 secții științifice având următoarea tematică: știința și tehnologia în Antichitate; știința și tehnologia din Antichitate până în anul 1600; matematica și mecanica; fizica și astronomia; chimia; științele biologice; științele medicale și farmaceutice; științele agricole; științe ale Pământului; tehnologie și inginerie; istoria științelor despre om; știința și societatea; probleme metodologice în istoria și filozofia științei; istoria transporturilor și telecomunicațiilor în secolele XIX și XX. De asemenea, organizatorii au prevăzut ca în perioada desfășurării lucrărilor Congresului să aibă loc o serie de simpozioane, ședințe tematice, comemorări ale unor personalități științifice de renume mon-

dial, precum și alte manifestări științifice. Alături de aportul său considerabil în calitate de organizator, alături de numărul mare și calitatea comunicărilor prezentate de către personalități științifice din țara noastră, România a avut o contribuție meritorie la îmbogățirea dezbaterilor, propunând — idee care a dobândit o unanimă adeziune — organizarea unor discuții privind probleme de stringentă actualitate ale implicării științei în dezvoltarea societății contemporane. Între acestea se cuvine amintită masa rotundă având drept temă „Tendințe noi în știință și tehnologie. Către o dezvoltare socială și umană”.

Dar nu numai actele de creație, munca pasionată a unor oameni de geniu care au intrat în rindul marilor personalități ale lumii simbolizează alegerea orașului București drept sediu al istoricilor științei. În egală măsură este prețuită, pe această cale, munca generațiilor de astăzi, continuitatea în pasiunea pentru cercetarea noului și îmbogățirea necontenită a cunoașterii umane atestate convingător de realizările pe care le înregistrează România socialistă în procesul dezvoltării sale multilaterale. După cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cuvântarea rostită la deschiderea lucrărilor marelui forum al oamenilor de știință din întreaga lume „România, consacrandu-și plenar forțele și energiile creatoare făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, acordă științei o importanță de prim ordin, prețuiește în mod deosebit aportul oamenilor de știință la dezvoltarea generală a țării, la întărirea independenței și suveranității sale naționale”.

În România știința, deopotrivă cu corolarele sale, tehnica și tehnologia, a fost situată constant în centrul strategiei de dezvoltare economico-socială, a fost investită cu uriașe resurse de progres, inepuizabil izvor de sporire a potențialului economic național, de îmbogățire a civilizației socialiste. Politica partidului de promovare a științei, fundamentată pe investigarea aprofundată a realităților, pe îmbinarea organică a tradiției cu prezentul, integrând armonios progresul științei, tehnicii și tehnologiei în strategia generală a făuririi noii orânduiri pe pământul patriei, a urmărit consecvent promovarea în toate domeniile de activitate a celor mai avansate cuceriri ale gândirii omenești. În acest scop, inspirată de concepția înaintată, clarvăzătoare a secretarului general al partidului, politica de dezvoltare a științei și tehnicii românești a fost sintetizată într-un ansamblu armonios, dinamic, supus unui neîntrerupt proces de perfecționare, a cărui expresie sintetică o constituie „Programul-Direktivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale până în anul 2000”.

Urmărind valorificarea plenară a capacității științei de a perfecționa mijloacele de producție, de a contribui nemijlocit la îmbunătățirea condițiilor materiale ale vieții, deopotrivă cu amplificarea valențelor sale de agent formativ în planul conștiinței sociale, partidul a acționat ferm în direcția sporirii și îmbunătățirii activității cadrelor de cercetare. În același timp, și

în deplin consens cu sarcinile continue amplificate pe care le ridică în fața științei edificarea noii societăți, au fost mărite substanțial fondurile de investiții destinate cercetării științifice, a fost perfecționată organizarea activității de cercetare prin concentrarea potențialului de cercetare asupra unor probleme majore ale dezvoltării economiei. La rindul lor, eforturile desfășurate de conducerea partidului pentru sporirea eficienței muncii din acest domeniu de activitate, pentru implicarea largă a științei în perfecționarea producției, precum și grija permanentă pentru lărgirea continuă a masei de oameni ai muncii creatori în domeniul tehnico-științific sînt elemente capabile să întregască imaginea strategiei de dezvoltare a științei în România.

Atribuindu-i-se un loc prioritar în ansamblul factorilor interni capabili să asigure dezvoltarea rapidă, în multiple planuri, a societății românești, prin convertirea în fapte de civilizație a celui mai prețios bun de care dispune ființa umană — creativitatea —, în țara noastră știința este integral subordonată idealurilor de pace, de progres. Știința în slujba păcii nu a distrugerii într-o lume care trăiește clipă de clipă sub amenințarea unei necruțătoare catastrofe printr-o folosire iresponsabilă a cuceririlor gândirii omenești, este un mesaj care emană din întreaga politică externă românească. „Nu trebuie să uităm nici o clipă — sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu prilejul deschiderii lucrărilor Congresului — că, în zilele noastre, multe din cuceririle științei sînt folosite pentru înarmări. Uriașe fonduri materiale și forțe de cercetare științifică și tehnică sînt îndreptate spre fabricarea și perfecționarea mijloacelor de nimicire în masă — a rachetelor nucleare, a bombeilor cu neutroni, a armelor bacteriologice și a altor asemenea arme — a căror folosire într-un război ar echivala cu distrugerea civilizației făurite de popoare timp de milenii. Oamenii de știință, care cuosoc și înțeleg cel mai bine uriașul pericol pe care îl reprezintă aceste arme, ar trebui să se ridice în modul cel mai hotărît împotriva politici de înarmare”.

Desigur, vorbind despre istorie, ar părea că gândurile noastre sînt îndreptate în exclusivitate spre evenimente ce s-au consumat în alte timpuri, ce aparțin integral trecutului, fapte înscrise în file de cărți a căror valoare ar fi pentru noi, cei de astăzi, de natură pur documentară. Apare însă tot mai limpede, după cum observa și profesorul A. T. Grigorian, președintele Uniunii internaționale de istorie și filozofie a științelor, că studierea trecutului nu constituie un scop în sine, ci o cale, a cărei fertilitate este neincetată validată de practică, de a înțelege prezentul și a scruta viitorul. Știința istoriei în general, și, implicit, studiile de istorie a unor domenii distincte — o arie de preocupări în care istoria științei a dobîndit deja un loc privilegiat —, cunoaște în perioada contemporană un amplu proces de metamorfoză. Răspunzînd unor cerințe ale vieții contemporane, angrenate în efortul titanic de a găsi soluții problemelor deosebit de complexe ce con-

fruntă comunitatea mondială, științele istorice, alături de celelalte științe care privesc societatea dintr-o perspectivă globală, își văd tot mai intens solicitate funcțiile comprehensive și explicativă. Epoca în care cercetătorul preocupat de istoria științei își limita căutările și, implicit, rezultatele la o simplă enumerare cronologică a unor gânditori și inovatori iluștri, sau la expunerea directă a descoperirilor științifico-tehnice majore, aparține în întregime „istoriei” acestui domeniu. Astăzi dobîndește un larg credit opinia potrivit căreia cunoașterea istoriei științei — fapt ce presupune importante perfecționări în însuși instrumentarul cu care este investigat acest domeniu al realității sociale —, constituie o premisă a înțelegerii dialecticii dezvoltării științei, asigurînd un grad mai înalt de stăpînire a acestei uriașe forțe transformatoare a naturii și societății. Relația logică de continuitate ce unește trecutul, prezentul și viitorul este de altfel și deviza sub care își desfășoară lucrările cel de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei.

Istoria științei este chemată să contribuie substanțial la descifrarea mecanismelor progresului științific, la cunoașterea legităților sale specifice. Deopotrivă, integrînd prezentul într-un proces mai amplu, de devenire, studierea istoriei științei poate înlesni înțelegerea mai bună a funcției acestei activități umane în procesul dezvoltării sociale, este în măsură să ofere un cadru explicativ incomparabil mai bogat și fecund pentru fenomenele pe care le trăim, să asigure un fundament trainic cunoașterii viitorului. Iar faptul că o parte din comunicările prezentate în cadrul Congresului au fost reunite într-o secțiune distinctă sub genericul „Știința și societatea”, faptul că numeroase materiale au abordat probleme cum sînt: știința, tehnologia și dezvoltarea socială; creativitatea științifică și problemele progresului; tehnologie, umanism, pace; protejarea și valorificarea moștenirii culturale și naturale etc. etc., atestă interesul și amploarea preocupărilor oamenilor de știință de pretutindeni de a implica istoria în contemporaneitate. Cunoașterea mai detaliată, filtrarea și organizarea cunoștințelor în sisteme logice coerente, a evoluției progresului științific pot contribui efectiv la soluționarea unor probleme ale prezentului. Cercetătorul în domeniul istoriei științei poate oferi elemente prețioase pentru înțelegerea logicii dezvoltării științei, a modului în care apar descoperirile științifice, a legităților care guvernează circulația informației între diverse ramuri ale științei.

Dar analiza istoriei științei oferă, prin concluziile de amplă deschidere în timp și spațiu, dacă nu soluții, în orice caz momente de reflecție asupra unor fenomene cu profunde implicații în evoluția societății contemporane. Determinarea căilor de creștere a eficienței cercetării științifice, elucidarea raportului dintre spontan și dirijat în cercetarea științifică, modalitățile de asimilare rapidă a noului în producție — iată numai câteva dintre direcțiile fertile în care cunoașterea evoluției științei se poate dovedi un prețios ajutor.

TEHNOLOGIE SI CIVILIZAȚIE

1 Dezbaterea relației dintre tehnologie, umanism și pace în cadrul celui de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei de la București a fost precedată, ca și multe alte dezbateri, de cuvântul rostit la deschiderea Congresului de tovarășa academician dr. ing. Elena Ceausescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, prin care s-a subliniat rolul important al oamenilor de știință în utilizarea științei și a tehnologiei pentru pace, pentru progresul tuturor popoarelor, pentru o lume mai bună.

Legătura dintre tehnologie și problemele globale ale omenirii stă tot mai mult în atenția oamenilor de știință, ea constituind o temă care preocupă reuniunile științifice și chiar publicațiile de specialitate din diferite domenii ale științei și tehnologiei. Congresul de la București constituie din acest punct de vedere un nou și deosebit moment, oferind o manifestare evidentă a comunității științifice internaționale pentru ceea ce deviza congresului exprimă atât de simplu și frumos: știință și tehnologie, umanism și progres. Multitudinea de probleme cu care se confruntă omenirea astăzi face importantă și necesară analiza relației dintre tehnologie și umanism. La jumătatea secolului XIX. Ampère oferea o definiție, destul de completă, a tehnologiei. Tehnologia semnifica în accepția sa un sistem de cunoștințe necesar producerii bunurilor, organizării muncii, și, totodată, o modalitate de a opera schimbări și de a inova.

Dacă discuțiile asupra definirii tehnologiei mai continuă și astăzi, acest fapt prezintă totuși o mai mică importanță în raport cu stabilirea etapelor tehnologice pe care le cunoaște omenirea. Există înțelegeri diferite ale revoluțiilor științifice și tehnice, revoluțiilor tehnologice și revoluțiilor industriale. Dacă pînă la prima revoluție industrială și inclusiv pentru această revoluție există un consens general, în schimb după aceasta se confruntă mai multe puncte de vedere și moduri de etapizare. S-a putut constata un acord mai larg privind deosebirea calitativă dintre o revoluție științifico-tehnică sau tehnologică și revoluția industrială.

Întrebarea care se pune pentru tema noastră este aceea dacă tehnologia revoluției științifice și tehnice contemporane sau a unei noi revoluții industriale, cu toată legătura și întrepătrunderea acestora, poate asigura condițiile unei civilizații în care să înflorească umanismul și pacea.

2 Lumea nu constituie încă o civilizație. Se impune declararea unei acțiuni majore pentru atingerea civilizației și acest lucru înseamnă înainte de toate eliminarea războiului din viața popoarelor.

Sursele civilizației nu trebuie căutate în tehnologie. Civilizația, în accepțiunea noastră, este o stare calitativă a societății conferită de relațiile acesteia, respectiv de calitatea relațiilor între oameni, națiuni, state, instituții și relația lor cu mediul inconjurător. Civilizația este un fenomen social pe care sistemul social îl favorizează, dar cu care nu se confundă. Calitatea relațiilor între oameni și a relațiilor acestora cu tot ce-i inconjoară nu poate fi apreciată decît prin criterii umaniste, etice, estetice și filozofice.

În mod firesc, umanismul este chintesența noțiunii de civilizație. Semnificația sa atunci cînd ne referim la noțiunea de civilizație este cea relevată de cuvîntul grecesc philantropia,

care înseamnă altruism, a prețui demnitatea umană, egalitatea și libertatea oamenilor. Putem vorbi de umanism și în înțelesul de umanitate (de la latinescul humanitas), care înseamnă a învăța și a practica literatura, muzica și pictura și a lăsa deoparte cunoștințele științifice și tehnologice. Umanismul secolului XIV au abordat și studiat fenomenele umane așa cum erau înfățișate în literatură și artă. Este timpul acum să se încerce o înglobare în umanism atît a idealurilor literare cît și a celor științifice și filozofice.

Determinarea omului ca ființă socială este rezultatul alăturării trăsăturilor sale tehnologice și spirituale, permițînd evidențierea potențialului său filozofic și exprimînd poziția sa în realitatea spațio-temporală și în profunzimile realității. Omul este uman numai în calitatea sa de ființă socială, tehnologică și spirituală. Tehnologia și umanismul nu pot fi, prin urmare, privite ca situîndu-se pe poziții contrare și a insista a le menține pe astfel de poziții ar fi o încercare de a nega însăși realitatea.

Trebuie să afirmăm, totuși, că civilizația este aceea care, din punct de vedere filozofic, împlinește viața omului, o face plină de sens. Elementele hotărîtoare ale unei asemenea împliniri se cunosc de mult, istoria modelîndu-le felurit. Dar, dacă ne dăm perfect seama că o conștiință umană poartă o răspundere existențială, că munca însăși este un operator existențial, avînd tehnologia între instrumentele sale, vom realiza un echilibru cu existența nu prin resemnare, ci prin creație. Avem de dus o bătălie acerbă pentru a ne asigura supraviețuirea. Sîntem nevoiți să dobîndim mai multe cunoștințe, să învățăm mai mult despre știință și tehnologie.

3 În lumina relației dintre tehnologie și civilizație se poate defini o „tehnologie politică” care include relația tehnologiei cu filozofia și, deosebi, cu filozofia construcției și creației, cu viața economică și socială, cu politica. Tehnologia politică nu se încadrează pe de-a-ntregul în economia politică. Acest lucru s-ar putea întimpla dacă s-ar ține seama doar de repercusiunile economice ale diverselor tehnologii. Tehnologia politică este mai cuprinzătoare, dacă ne gîndim la implicațiile psihologice și sociale ale tehnologiilor contemporane. Tehnologia este un proces social și istoric, care se dezvoltă potrivit unei logici specifice și pe care sîntem obligați să-l reconsiderăm în lumina problemelor globale actuale ale omenirii.

Bazele tehnologiei politice se pare că vor fi furnizate de către cele mai noi domenii ale tehnologiei și, în special, de către microelectronică, informatică, prelucrarea datelor, roboți industriali, inteligență artificială și automatizarea flexibilă, inginerie genetică și.a. Exploatarea posibilităților oferite de aceste noi domenii, în sensul sporirii productivității, al stimulării varietății vieții, al transformării muncii omului și a stilului său de viață, reprezintă singura cale către o civilizație adevărată.

Astfel, tehnologia politică își găsește menirea în studierea fenomenului inovației, revoluției microelectronice, ca resort al unei a doua revoluții industriale, în schimbarea caracterului muncii umane datorită informatizării societății, în studierea aspectelor culturale naționale în comparație cu caracteristicile internaționale ale științei și tehnologiei, a structurii arhitecturale, la scară socială, a funcțiilor sistemelor tehnice artificiale, a efectelor entropice și anti-entropice și multe altele.

Tehnologia politică nu este o invenție ci o realitate care se manifestă în dezbaterile oamenilor de știință privind relația tehnologiei cu umanismul și pacea, cu civilizația. Cine urmărește cu atenție asemenea dezbateri va găsi suficiente elemente care pot constitui un nucleu de idei pentru un asemenea cadru teoretic de gîndire. Indiferent însă de cadrul teoretic sau de ideologie se cuvine ca oamenii de știință să promoveze orice mijloc care să asigure pacea și echitatea între oameni. România și președintele ei, tovarășul Nicolae Ceausescu, doresc ca fiecare popor să se bucure de pace și vîd acest lucru înfăptuit prin cooperare. Noi avem convingerea că popoarele vor folosi știința și tehnologia spre creșterea bunăstării generale pentru dobîndirea de cunoștințe noi, esențiale, care să facă posibilă apariția unor noi tehnologii menite să asigure viitorul omenirii.

Mihai DRĂGANESCU

Totodată, și într-un plan mult mai larg, studiul istoriei științei constituie o adevărată piatră unghiulară în descifrarea locului acestei forme specifice a creativității umane — știința, tehnica, tehnologia — în procesul dezvoltării sociale. Integrarea științei — considerată formă a conștiinței sociale și deopotrivă a practicii sociale —, într-un cadru explicativ global, constituie un demers necesar pentru a evidenția impactul progresului științific asupra culturii, — asupra producției

spirituale în general —, un act care permite decantarea valorilor naționale, rolul creatorilor în domeniul științei și tehnicii în făurirea conștiinței naționale, la îmbogățirea patrimoniului spiritual al întregii umanități.

A sublinia funcția culturală a științei semnifică însă, implicit, a sublinia mesajul său profund umanist. După cum fiecare națiune are propria sa participare la progresul general al omenirii și, totodată, dreptul de a beneficia de roadele creației științifico-tehnice, tot atît de fermă este dorința

savanților din toată lumea de a menține un climat de colaborare, de încredere și întruajutorare. Cei care studiază și pătrund tot mai adînc în tainele materiei nutresc dorința fierbinte ca descoperirile lor să fie puse în slujba omului, pentru bunăstarea și fericirea sa. Simbolizînd această nobilă aspirație spre fericirea omului, cei de-al XVI-lea Congres internațional de istoria științei s-a constituit într-o autentică tribună a afirmării umanismului ca sens suprem al dezvoltării științei.

Cristian POPESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Reducerea consumurilor materiale — la baza sporirii eficienței

PRINTRE OBIECTIVELE majore ale activității economico-sociale, reducerea consumului de materii prime și combustibil și, pe această bază, a cheltuielilor materiale se înscrie ca o direcție prioritară de acțiune pentru fiecare întreprindere și centrală industrială. Aceasta, cu atât mai mult cu cât există la fiecare loc de muncă rezerve importante de diminuare a consumurilor specifice și care, puse în valoare, pot asigura disponibilizarea într-o proporție tot mai mare a resurselor interne necesare creșterii și diversificării producției, lărgirea posibilităților de export, cu o eficiență ridicată.

În acest context găsirea celor mai eficiente soluții pentru reducerea consumurilor materiale a devenit o necesitate în toate unitățile economice, pentru care se depun eforturi creativ-organizaționale de mari proporții. O experiență de larg interes, în privința acestei preocupări, o reprezintă și cea existentă în cadrul întreprinderii „1 Mai” Ploiești, unitate cu vechi tradiții în industria noastră constructoare de mașini, care produce o largă și variată gamă de utilaje și echipamente petroliere, binecunoscute atât în țară cât și în străinătate, utilaj minier, metalurgic și mașini-unelte cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate.

Accentuarea factorilor calitativi în procesul valorificării resurselor

PE FONDUL unor acțiuni începute cu câțiva ani în urmă, în 1981 a continuat, cu intensitate sporită, în toate sectoarele întreprinderii, aplicarea de măsuri tehnico-organizatorice în vederea reducerii consumurilor materiale și valorificării superioare a materiilor prime și combustibilului. Astfel, pe primele 6 luni, ca urmare a măsurilor întreprinse, cheltuielile materiale au reprezentat 99,8%, în condițiile în care sarcina de reducere a cheltuielilor la mia de lei producție marfă este cu 38 de lei mai mică față de anul trecut. Față de normele planificate consumurile materiale s-au redus cu 0,4%, materializate prin indicatorul de consum tonă/milion cu 16,5% mai mic și cu un indice de valorificare (mii lei/tonă) cu 19,8% mai mare față de cel prevăzut. Aceasta, a făcut posibil atât dezvoltarea și diversificarea producției, concretizate în realizarea pe primele 6 luni din 1981 a producției nete în proporție de 102,8% și a producției marfă în proporție de 102%, cât și folosirea mai bună a capacităților de producție, economisirea materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii și a posibilităților de export.

Toate aceste realizări sint, în primul rînd, rezultatul amplificării unui factor important al desfășurării proceselor de producție și anume creșterea rolului creativității tehnice proprii în fundamentarea deciziilor economice, în scopul asigurării competitivității produselor atât sub aspect calitativ cât și al nivelului cheltuielilor materiale ocazionale de realizarea lor. Putem spune că, această concepție reprezintă unul din pilonii centrali ai activității întreprinderii, ei fiindu-i subordonate ample studii și analize, multe din ele începute încă din anii trecuți, largi acțiuni de masă în rîndul colectivelor de ingineri, tehnicieni și muncitori de la fiecare secție și loc de muncă, pentru găsirea solu-

țiilor tehnico-economice și organizatorice corespunzătoare reducerii mai substanțiale a cheltuielilor materiale și a consumurilor specifice pe fiecare unitate de produs. În esență, această orientare, intrată de mult în tradiția colectivului nostru, se jalonează pe două mari direcții de acțiune și anume:

1 proiectarea și reproiectarea produselor realizate în vederea diminuării la maximum a cheltuielilor neeconomicoase și reducerii consumului de materii prime, în special metal. În vederea reducerii consumurilor materiale s-au elaborat o serie de analize tehnico-economice detaliate pe fiecare produs sau grupă de produse, s-au constituit colective de specialiști maeștri și muncitori de înaltă calificare care au fundamentat, pînă la nivelul fiecărui loc de muncă, posibilitățile reale de reducere a consumurilor materiale, de valorificare superioară a materiei prime și energiei. Aceasta a și făcut posibil ca, de la începutul anului, să se poată finaliza asimilarea a 16 noi produse care, pe lângă faptul că au consumuri materiale reduse, asigură randamente superioare în exploatare (instalația de forat puțuri de mină tip F400E, grupul motopompă tip 2PN1300 cu motor de 1100 CP, agregat de cimentare și fisurare de 700 atm. re autoșasiu românesc tip ROMAN etc.).

Totodată, atenția specialiștilor a fost îndreptată și spre reproiectarea unor produse deja asimilate, pentru diminuarea consumurilor, reducerea importurilor și valorificarea maximă a materialelor energointensive. Astfel, înlocuirea apărătorilor din aluminiu turnat cu plăci armate din fibră de sticlă pe lângă faptul că asigură economii însemnate de aluminiu (element deficitar pe economia națională), determină și reducerea cu 1-2% a consumului energetic la operația respectivă. În același timp, reproiectarea modelelor pentru anele diase unicate sau de serie mică și execuția lor din polistiren expandat în locul materialului lemnos au condus la reducerea cu aproape 1% a consumului de lemn, pa-

ralex cu diminuarea corespunzătoare a cheltuielilor de execuție pe fluxul tehnologic. Pînă în prezent, din cele 39 de produse prevăzute a fi reproiectate peste 31 au fost realizate, cu concursul IMGB și IUCF Rm-Vilcea (mașina de prelucrat diametre mari, mecanismul de divizare din cadrul mașinii de danturat MDV2000, agregatul tehnologic pentru prelucrat frezele pompelor ACF 700 și ACF1050, etc.) și care au determinat, printre altele, reducerea efortului valutar cu circa 2 milioane dolari.

2 perfecționarea tehnologiilor de fabricație și a proceselor tehnologice ca o condiție importantă atât pentru reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice cât și pentru recuperarea, valorificarea și reutilizarea materialelor refolosibile. Și în acest domeniu activitatea întreprinderii este puternic integrată, existînd o legătură directă între cercetare — proiectare și producție, un program-cadru cu obiective precise și atribuții clare pentru colectivele de organizare a acestei acțiuni. Prin activitatea acestor colective s-a reușit, de altfel, obținerea unor importante sporuri de producție și economii de materiale pe seama modernizării unor tehnologii existente și asimilării altora noi. Astfel, au fost îmbunătățite și reproiectate unele tehnologii de fabricație cum este cazul: tehnologia de execuție a corozionnelor roților de cablu de la excavator și mașina de haldat, reconsiderarea maselotajului la corpurile preventivoare de erupție tip DF, execuția coturilor de la echipamentul motoarelor prin ștanțare, ambutisare și sudare etc. și care se concretizează într-o eficiență anuală de aproape 70 milioane lei și o economie de 1700 tone metal. Totodată, o atenție deosebită s-a manifestat și în direcția economisirii energiei și combustibilului. Un singur exemplu este edificator: prin extinderea utilizării detensionării prin vibrarea construcțiilor metalice sudate în locul detensionării prin încălzire cu gaze s-a asigurat o economie de peste 8 mii mc gaz metan.

Paralel cu reducerea consumurilor, cercetarea tehnologică a urmărit și recuperarea, valorificarea și reutilizarea materialelor refolosibile. Astfel, prin perfecționarea proceselor tehnologice din cadrul secțiilor de producție, în special în faza finală a sortarea, respectiv containerizarea pe sortimente a deșeurilor, paralel cu amenajarea unor suprafețe în secțiile cu specific de construcții metalice pentru depozitarea cupoanelor refolosibile (în special table), s-a asigurat atât o valorificare superioară a cupoanelor neutilizate și obținerea unor noi repere, prin aplicarea corectă a planurilor de croire pe produs, cât și disponibilizarea unei importante cantități de metal la nivelul întreprinderii.

Trepte noi în mobilizarea rezervelor disponibile

ȚINÎND SEAMA de eforturile depuse, rezultatele obținute nu oglindesc în întregime posibilitățile mari de care dispune întreprinderea pe linia reducerii consumului și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. Când spunem aceasta avem în vedere faptul că în activitatea noastră productivă folosim materiale energo-intensive, cu predilecție metal, materie primă deosebit de prețioasă dacă ținem seama de cerințele mereu crescânde ale economiei naționale, precum și de barierele impuse de actuala criză energetică și de materii prime. Pornind tocmai de la aceste considerente, de la necesitatea reducerii la maximum a efortului nostru valutar și de la rezervele interne existente, ultima adunare generală a oamenilor muncii, făcând bilanțul realizărilor pe primele 6 luni din acest an, a stabilit un amplu program de măsuri în direcția reducerii cheltuielilor materiale, în centrul căruia valorificarea superioară a materiilor prime și combustibilului joacă un rol fundamental. În cadrul acestora, principalele obiective prevăzute pentru perioada imediat următoare sînt orientate, cu precădere, spre:

- **asimilarea unor produse și tehnologii noi, complexe, multifuncționale și perfecționarea celor existente, care să încorporeze mai multă inteligență tehnică și o cantitate redusă de materie primă.** Astfel, se asigură pe lângă diminuarea considerabilă a importurilor, valorificarea superioară a materiei prime, prin disponibilizarea ei spre alte nevoi ale economiei naționale și creșterea competitivității produselor noastre față de cerințele beneficiarilor

interni și externi. În acest sens cercetările sînt axate spre introducerea unor tehnologii de recuperare a materialelor refofosibile și care vor asigura însemnate economii materiale și financiare (recuperarea de exemplu a nichelului din șpan pentru elaborarea oțelurilor aliate și care permite obținerea unor economii de 84 tone nichel pe an).

Totodată trebuie subliniat, faptul că efectul programelor de măsuri este diminuat în unele cazuri de o serie de dificultăți întimpinate de întreprindere în relațiile cu furnizorii: — semifabricatele aprovizionate nu sînt la dimensiunile și sortimentele solicitate de documentația de execuție, ceea ce creează greutăți foarte mari la încheierea contractelor cu furnizorii, îndeosebi cei din cadrul MIM; — unele materiale ca de exemplu minereul de fier sînt aduse din import în bazele de aprovizionare unde fie dintr-o slabă recepție, fie din cauza unor manipulări multiple — irimițează, ajungînd în întreprindere cu o granulație foarte mică; — argila are o putere de liere scăzută, cărămizile de silică au incluziuni mari de oxizi etc. Acesta impune din partea tuturor factorilor interesați o preocupare susținută pentru asigurarea la timp, de bună calitate, conform prevederilor contractuale a materiei prime și materialelor necesare desfășurării în bune condiții a procesului de producție.

- **extinderea folosirii înlocuitorilor materialelor convenționale (metal, lemn etc.), fără a prejudicia parametrii produsului.** Desigur, economisirea nu este un scop în sine, ci ea permite utilizarea superioară, cu eficiență ridicată a materiilor prime scumpe, limitate ca resurse, cum este metalul. Iată de ce folosirea maselor plastice, de exemplu, la piese sau subansamble cu consumuri

materiale ridicate permite orientarea resurselor de metal, devenite disponibile, spre fabricația altor produse cerute de beneficiari. Din acest punct de vedere se impune, în primul rînd, generalizarea într-un termen cît mai scurt a tuturor propunerilor valoroase, rod al cercetării proprii, cît și a inițiativei creatoare a muncitorilor de la diferite locuri de muncă (de exemplu extinderea utilizării polistirenului expandat în locul materialului lemnos pentru execuția modelelor unor piese unicate sau de serie mică). Totodată, atenția specialiștilor este îndreptată spre reducerea duratei de asimilare a unor înlocuitori, paralel cu tipizarea unor repere constructive la produsele de bază, cu efecte directe asupra reducerii consumurilor materiale și creșterii productivității muncii.

- **asigurarea unei corelații optime între consumurile de materii prime și diversitatea sortotipodimensiunilor planificate.** Ca urmare a restrîngerii sortotipodimensiunilor de la 3420 la 2104 se înregistrează o creștere a consumului de materiale de 69,2 tone, respectiv 12% în special la 3 sortimente: oțel lat, bandă laminată și profile ușoare. Aceasta impune realizarea unei sortimentații variate din aceste produse pentru asigurarea diversificării mai mari a sortotipodimensiunilor, cu efecte directe asupra diminuării consumurilor, reducerii cheltuielilor materiale și sporirii valorii nou create. Pe de altă parte se impune ca institutele de proiectări și inginerie tehnologică (IPCUP, IPROLAM, IPROMET etc.) să coreleze mai bine documentația de execuție corespunzător sortotipodimensiunilor prevăzute de standardele în vigoare.

ing. Cr. POPEIA

Întreprinderea „1 Mai” Ploiești

Aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură

(Urmare din pag. 4)

a arătat și antevorbitorul meu, în aplicarea noului mecanism economico-financiar, avem și unele greutăți pe linia folosirii pîrghiei prețurilor. Astfel, datorită modului în care sînt stabilite în prezent prețurile la furajele combinate, în fiecare an apar însemnate abateri față de prețurile cuprinse în plan, ceea ce determină imobilizări de fonduri și pierderi

Consider necesar ca prețurile la aceste furaje să fie stabilite în funcție de conținutul de proteine, iar abaterile determinate de proveniența materiilor prime (import sau intern) să fie regularizate trimestrial, la nivelul departamentului. În prezent, acoperirea golurilor determinate de aceste diferențe de preț se face prin credite bancare purtătoare de dobînză, iar rambursarea lor se efectuează mult după expirarea anului de plan.

În ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, consider că ar trebui renunțat la sistemul contractării centralizate de către organele tutelare a unor materii prime și materiale, cu întreprinderile producătoare și bazele de aprovizionare tehnico-materiale care conduc, în multe cazuri, la o serie de neajunsuri privind sortimentele, cantitățile și termenele de livrare cu consecințe negative asupra desfășurării procesului de producție. **Introducerea sistemului contractării directe de către beneficiar cu bazele sau întreprinderile producătoare ar fi de natură să contribuie la întărirea disciplinei contractuale și a răspunderii fiecărei părți, pentru daunele produse de nerespectarea clauzelor din contracte.**

Pentru a stimula mai mult oamenii muncii din I.A.S. în realizarea sarcinilor de plan, deci și la participarea la bene-

ficii, este necesar ca pentru constituirea fondului de gratificații în cadrul planului, procentul să fie mai mare decît cel acordat în prezent pentru agricultură, în această ramură realizarea indicatorilor de plan fiind condiționată și de acțiunea unor factori naturali. De asemenea, este necesar să se acorde pentru unitățile ce furnizează materia primă necesară pentru producția destinată exportului (producție ce se realizează la alte unități specializate) o cotă din prima de export primită de acestea, mărindu-se astfel corespunzător fondul de gratificații.

În legătură cu utilizarea fondurilor de dezvoltare (investiții) proprii, propunem ca acestea să nu mai fie avizate centralizat, ci numai de consiliul oamenilor muncii din fiecare unitate; acesta să fie organul competent care să dispună realizarea unui obiectiv strict necesar dezvoltării producției.

De asemenea, **propunem ca fondurile pentru dezvoltări importante, finanțate de la buget sau alte surse să fie alocate chiar de la începutul anului, deoarece există echipe și formațiuni de specialitate, în unități, care la început de an neavînd siguranța surselor, se dizolvă; după asigurarea fondurilor, în a doua parte a anului, reconstituirea acestor formații pentru lucrări în regie se dovedește a fi deosebit de grea. Pentru utilaje, considerăm necesar a se aloca o sumă globală, urmînd ca felul și data achiziționării utilajelor să fie lăsate în competența organelor colective de conducere din unități și băncilor; metoda folosită în prezent implică volum mare de lucrări pînă la definitivarea listei utilajelor, parcurgîndu-se o filieră greoaie, care determină multe greutăți în procurarea, montarea și punerea lor în funcțiune.**

Pentru a asigura capacitatea de plată, pe anumite perioade, cînd unitățile au nevoie de surse bănești pentru a efectua plăți, pentru a evita blocajul în lanț, **propunem a se acorda credite temporare pe documente în expediție, cu scadență de rambursare după 30 de zile și nu cel mai tîrziu pînă la sfîrșitul anului, așa cum este reglementat în prezent. Creditul acordat să fie la nivelul documentelor în expediție, iar scadența să fie data încasării facturii.**

Dezvoltarea bazei

energetice

și de materii prime

Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (II)

DEZVOLTAREA bazei energetice de materii prime și acoperirea în cât mai mare măsură a nevoilor de consum din resurse proprii constituie obiective de primă importanță pentru progresul economic și social al țării. Pentru aceasta investigarea și cunoașterea cât mai exactă a rezervelor geologice minerale și energetice autohtone reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale activității cercetării științifice, care este chemată să-și mobilizeze forțele, să-și perfecționeze metodele de lucru astfel încât în acest cîncinal să-și sporească considerabil aportul la depistarea de noi resurse, la fundamentarea de soluții tehnologice eficiente, în vederea valorificării tuturor zăcămintelor, inclusiv a acelor să-race în continuu.

Orientări de perspectivă

OBIECTIVELE din planul aprobat pentru activitatea de cercetare științifică în domeniul geologiei și geofizicii în acest cîncinal reflectă fidel directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea în ritm susținut a bazei de materii prime minerale și de resurse energetice. Astfel, în planul nominalizat se prevăd obiective de certă importanță destinate în majoritate rezolvării problemelor cu caracter aplica-

tiv, obiective de mare complexitate, a căror realizare va necesita contribuția specialiștilor din domenii foarte diverse ale științelor geologice și geofizice.

În consecință se prevede intensificarea cercetărilor pentru elaborarea hărților geologice și geofizice naționale pentru a asigura într-un termen mai scurt fundamentarea unor activități de prospecțiuni. Se are în vedere realizarea unui număr mare de hărți geologice, metalogenetice, hidrogeologice. Totodată, vor fi definitivare hărțile gravimetrice și magnetice pentru întreg teritoriul țării. Se va elabora o nouă ediție a hărții geologice a țării la scara 1:500 000 și se vor încheia lucrările pentru rețeaua gravimetrică națională de ordinul I.

În vederea conturării ariilor de interes pentru resurse minerale energetice vor fi întreprinse cercetări geologice și geofizice sistematice pentru caracterizarea formațiunilor purtătoare de cărbuni și sisturi combustibile din Carpații Orientali, Carpații Meridionali și Depresiunea Getică. Începînd din acest an, pe lângă dezvoltarea studiilor pentru lignit în Oltenia, o activitate susținută se desfășoară în bazinul Comănești, unde cercetarea realizează hărțile geologice și corelarea stratelor de cărbuni, furnizînd, împreună cu activitatea de prospecțiune, baza de proiectare pentru explorarea cu foraje și lucrări miniere.

Se prevăd a fi amplificate și diversificate cercetările pentru resurse geotermale urmărindu-se ca pînă la finele cîncinului să fie conturate principalele arii de perspectivă de pe teritoriul țării noastre. Cercetările de vîrf pentru evaluarea și valorificarea potențialului energetic al rocilor uscate fierbinți se vor concentra în lanțurile muntoase vulcanice Călimani—Gurghiu—Harghita și Oaș—Gutii—Tibleș.

Un obiectiv de mare importanță rămîne în continuare intensificarea cercetărilor în scopul identificării de noi zone de prognoză pentru substanțe metalifere. În acest domeniu se inserie o tematică amplă vizînd investigarea potențialului pentru minereuri de fier și mangan, precum și pentru alte elemente însoțitoare (nichel, crom, titan) în toate unitățile geologice din Carpați și Dobrogea. Menționăm experimentarea cu succes, începînd încă din acest an a unor metodologii de prospecțiune la zăcămintele de mangan din Carpații Orientali și pentru minereuri de fier în Munții Gilău.

La minereuri neferoase și auro-argentifere activitatea se va intensifica atît în extinderea zăcămintelor cunoscute, cît și în zone noi, îndeosebi în Carpații Orientali, Munții Apuseni și Banat, în paralel cu asistența acordată lucrărilor geologice pentru minereuri complexe, cuprifere sărace etc. Lucrări fundamentate de rezultate științifice obținute în ultimii ani în aceste regiuni. Printre realizările ce se anunță favorabile în acest an menționăm conturarea unei zone de interes pentru minereuri neferoase, asociate, probabil cu baritine în Carpații Orientali (M-ții Bistriței). O atenție deosebită va fi acordată în actualul cîncinal cercetării pentru aprecierea potențialului de metale prețioase prin extinderea cercetărilor și asupra formațiunilor cristaline vechi din Munții Făgăraș și Munții Banatului, precum și a depozitelor aluvionare asociate. Pentru investigarea structurilor geologice și a potențialului metalogenetic din treapta

a doua de adîncime, sînt aplicate metode moderne geologice și geofizice aere — la sol și în subteran.

Studii complexe pentru localizarea și precizarea dimensiunii acumulărilor lenticulare de bauxită, la diverse adîncimi, vor fi continuate în Munții Apuseni cu metode geofizice moderne ca seismometria și radiotransparența. Metode în curs de experimentare în Munții Pădurea Craiului. Pe baza indicațiilor primite se intensifică considerabil și cercetările pentru un număr mare de substanțe nemetalifere și roci utile (baritină, talc, argilă, roci magneziene, tufuri, nisipuri, calcare, roci ornamentale etc.) pentru satisfacerea integrală a necesităților interne în acest domeniu.

În zona Platformei Continentale a Mării Negre, cercetările geologice și geofizice complexe se vor extinde și diversifica prin introducerea de noi metode de investigație ca gravimetria în combinație cu magnetometria și seismoaustica de detaliu pentru descifrarea structurilor geologice ascunse. Totodată, trebuie continuate studiile în scopul determinării naturii și grosimii sedimentelor neconsolidate atît pentru conturarea zonelor cu concentrații în minerale grele, cît și pentru amplasarea platformelor de foraj marin. Ca atare, în actualul cîncinal cercetările se vor extinde, pe măsura asigurării dotării cu aparatură și echipamente adecvate, în zona taluzului continental și ulterior în zona de mare adîncă.

Concomitent cu acestea, pe lângă cercetarea resurselor minerale solide ale depozitelor Deltei Dunării și zonei marine adiacente, va fi abordat studiul sistematic asupra originii, naturii și conținutului în substanțe utile a aluviunilor Dunării și a principalilor afluenți ai acesteia.

Metodologii și tehnici noi de investigare

NECESITATEA cuprinderii integrale și a pătrunderii în profunzimea teritoriului țării pentru ridicarea nivelului de cunoaștere și determinare a structurii și valorilor resurselor presupune mobilizarea de forțe și mijloace dintre cele mai eficiente. Înfăptuirea acestor cerințe a solicitat din plin capacitatea organizatorică și creativă a specialiștilor chemați să rezolve, la un înalt nivel profesional, sarcinile încredințate.

În domeniul elaborării și introducerii de metodologii și tehnici noi de investigare, soluțiile adoptate privesc extinderea tehnicilor de teledetectie (în funcție de condițiile și gradul de cunoaștere a geologiei țării noastre), precum și metodelor aerogeofizice pentru investigarea rapidă, complementară, a unor suprafețe mari în scopul selectării celor mai favorabile zone pentru amplasarea lucrărilor geologice. Creșterea eficienței activității geologice a impus acordarea unei atenții deosebite pentru introducerea unor metodologii geofizice de vîrf care să permită localizarea structurilor geologice situate la mare adîncime, a acumulărilor de substanțe minerale utile metalifere cu conținut scăzut, rezolvarea unor probleme de hidrogeologie minieră și de geologie inginerască pentru industria extractivă etc.

Cercetarea fundamentală se axează pe tematica interdisciplinară referitoare

Partea I a articolului a fost publicată în „I.E.” nr. 35/1981

la studiul structurii geologice de adâncime, în scopul descifrării elementelor acesteia, precum și a legității și condițiilor de formare a rocilor și minereurilor. Rezultatele vor contribui la îmbunătățirea ipotezelor geologice, a imaginii geologice și metalogenetice de ansamblu, la fundamentarea și orientarea activității geologice de perspectivă. În acest context se înscrie și activitatea de reevaluare periodică a prognozelor pentru principalele substanțe minerale utile, care va beneficia de o bază de date mult mai bogată și mai bine organizată.

Realizarea de aparatură geofizică de înaltă tehnicitate și randament (prototip și serie mică) necesită continuarea construcției și perfecționarea tipurilor de magnetometre protonice, rezistivimetre, geotermometre, receptoare de polarizare indusă etc. și trecerea la realizarea unor noi tipuri ca: detector în infraroșu termal, analizor cu microprocesoare, aparatură electromagnetă și altele. La realizarea acestor tipuri de aparatură la nivel mondial trebuie ca valoarea pieselor din import să nu depășească în medie 10% din valoarea aparatului. Aparatura produsă va fi destinată atât satisfacerii necesităților Institutului de geologie și geofizică, cât și întreprinderilor de prospecțiune și explorare din sistemul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, realizându-se pe această cale importante economii valutare.

Pentru a pregăti cadrul organizatoric adecvat realizării obiectivelor cercetării științifice geologice și geofizice, în cîincinalul actual este solicitat un efort considerabil pe linia introducerii progresului tehnic, în măsură să asigure condițiile corespunzătoare îndeplinirii unui asemenea program de anvergură. În acest scop, în Institutul de geologie și geofizică s-a trecut, încă din acest an, la conducerea științifică după sistemul mixt prin compartimente și programe de cercetare care permite concentrarea forțelor și controlul mai eficient, pentru rezolvarea sarcinilor ce derivă din obiectivele majore ce revin cercetării de profil din programele speciale interdisciplinare, elaborate la scara întregii economii, sub conducerea C.N.S.T.

Tot ca o măsură de abordare cu înaltă responsabilitate a sarcinilor actualului cîincinal, subliniem hotărîrea conducerii ministerului tutelar de a se trece la perfecționarea activității geologice în perioada campaniilor de teren prin lucru în echipe complexe organizate teritorial, în care participă specialiști geologi și geofizicieni, tehnicieni și muncitori din cercetare, prospecțiune și explorare. Se asigură astfel o mai bună integrare cu producția, cu avantajele verificate în operativitatea rezolvării problemelor specifice activității de teren (modificări de soluții, intervenții operative în desfășurarea lucrărilor, stabilirea priorităților, a planurilor viitoare etc.).

Amplificarea eforturilor, în pas cu cerințele economiei

TREBUIE subliniat că pentru desfășurarea în condiții optime a activității vor mai trebui învinse unele neajunsuri. Așa, spre exemplu, asigurarea numărului necesar de cadre pentru cer-

cetarea științifică în geologie și geofizică se pune în mod deosebit, avîndu-se în vedere specificul acestei activități ce reclamă îmbinarea armonioasă a cercetării de teren și în laborator cu un efort fizic și intelectual susținut și, uneori, considerabil. Pentru aceasta este necesar ca încă înainte de intrarea în învățămîntul superior de profil, candidații să-și manifeste opțiunea pentru aceste discipline pe baza unei informări pe măsura. Din nefericire se constată că majoritatea absolvenților învățămîntului mediu nu posedă decît cunoștințe foarte vagi, obținute mai mult din materialele de popularizare asimilate ocazional. Aceasta este explicabil dacă ținem seama de faptul că geologia nu mai figurează de multă vreme ca disciplină în această treaptă de învățămînt. De aceea, considerăm că sînt justificate pe deplin eforturile ce se depun de a reintroduce predarea geologiei în învățămîntul mediu.

Un alt aspect al problemei îl reprezintă **repartizarea cadrelor de absolvenți ai facultății de profil în cercetare**. După mulți ani de pauză s-au creat condițiile ca unii dintre cei mai buni absolvenți, cu reale aptitudini de cercetare, să fie repartizați în institute, după stagii în producție. Aceasta va contribui la redresarea mai ales a situației actuale din cercetarea științifică de profil geologie-geofizică unde se înregistrează creșterea continuă a mediilor de vîrstă și scăderea numărului de specialiști în paralel cu accentuarea solcării și gradului de complexitate a activității.

Cu privire la unele dificultăți legate de dotarea cu aparatură și echipamente moderne de cercetare subliniem că metodele de vîrf în domenii ca: geologia marină, teledetecția, mineralogia și petrologia experimentală etc. nu vor putea fi dezvoltate la nivel mondial fără asigurarea unei dotări minime necesare. Astfel, pentru cercetările de geologie marină programate în acest cîincinal în continuare pe platforma continentală a Mării Negre, dar care se vor extinde pe taluzul continental și în zona de mare adîncă, va trebui asigurată amenajarea unui vas de cercetare și dotarea minimă a acestuia cu aparatură modernă de navigație și cercetare (complex de navigație prin sateliți pentru precizia localizării, aparatură de fotografie și televiziune submarină, aparatură de seismoacustică, gravimetrie și magnetometrie marină, echipamente pentru dragarea fundului marin pentru sedimente și noduli polimetaliici, calculator de bord etc.). Asigurarea acestei dotări va permite ca în etapa următoare să fie abordate și cercetări în Oceanul Mondial, așa cum prevăd Directivele Congresului al XII-lea al partidului. Este de reținut că pentru teritoriul țării noastre unde dispunem de un grad de cunoaștere al geologiei relativ avansat în comparație chiar cu unele țări dezvoltate, teledetecția se dovedește utilă în măsura în care are posibilitatea să exploreze relația dintre elementele furnizate de satelitograme și imaginile de pe hărțile geologice realizate la sol pentru a ne putea concentra asupra acelor elemente cu semnificație geologică și metalogenetică ce nu apar pe hărțile geologice și care pot servi la fundamentarea prognozei geologice.

În cercetările fundamentale se impune dezvoltarea metodelor moderne în

mineralogie și petrologie, atît în domeniul analizei cît și în cel experimental. Acestea, împreună cu studiile experimentale, contribuie la înțelegerea proceselor de formare a mineralelor din minereuri și roci, a zăcămintelor și, deci, la orientarea lucrărilor geologice la diverse trepte de adîncime. Pentru a putea aborda cercetările din acest domeniu, este necesară asigurarea, cel puțin cu o microsondă electronică și aparatură de simulare a condițiilor de formare a rocilor și minereurilor (realizare de temperaturi și presiuni înalte). Această aparatură ar putea deservi și alte institute din sistemul Institutului central de cercetări pentru industria extractivă.

În domeniul informaticii de profil se înregistrează dificultăți legate atît de activitatea bibliotecii geologice naționale, care nici în prezent nu funcționează la capacitatea ei normală, cît și de cea a Fondului geologic, în curs de organizare pe principii moderne. Pentru dotarea acestei din urmă activități, s-a obținut, într-o primă etapă, aparatura de înregistrare, citire și reproducere pe bază de microfise. Concomitent cu înregistrarea datelor se va continua activitatea de deservire prin sistemul clasic și amenajarea spațiilor de depozitare a arhivelor.

O problemă acută pentru desfășurarea activității de cercetare și în domeniul geologiei și geofizicii o constituie **aprovizionarea tehnico-materială**, unde se îndreaptă încă unele dificultăți în achiziționarea cantităților mai mici din majoritatea materialelor necesare cercetării și îndeosebi celei de laborator (reșchii, componente electronice etc.). De asemenea, la multe produse livrabile se realizează cu mari întâzieri. În cîincinalul trecut problema a constituit obiectul discuțiilor organizate în cadrul ministerului, C.N.S.T. și altor organe centrale, în sensul de a se da curs propunerii ca, pentru cercetarea științifică, să se asigure o bază proprie de aprovizionare.

Pentru ca cercetarea științifică geologică și geofizică din România să-și păstreze tradiția, pozițiile și prestigiul internațional unanim recunoscute, pentru ca ea să contribuie și mai eficient la creșterea bazei de materii prime și de resurse energetice a țării, vom amplifica eforturile pe linia permanentei modernizării, a introducerii de metode noi și tehnici noi, a aplicării cît mai rapide a rezultatelor cercetării în activitățile productive de prospecțiuni și explorări geologice, ale altor unități beneficiare din economia națională. În cîincinalul actual, al cărui prim an coincide în mod fericit cu aniversarea a 75 de ani de la înființarea Institutului geologic al României și a 100 de ani de activitate geologică organizată în România, se vor înregistra cu certitudine schimbări de esență în modul de gîndire, de abordare a cercetării științifice geologice și geofizice, care să conducă, pe suportul aplicării noului mecanism economico-financiar, la importante mutații de calitate și eficiență în procesul de cunoaștere a geologiei și potențialului mineral al țării.

Iosif BERCIA

director general al Institutului central de cercetări pentru industria extractivă, director al Institutului de geologie și geofizică

Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești

Între comandamentele făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării țării spre comunism, sporirea productivității muncii ocupă un loc de primă însemnătate. Practic, domeniul complex al productivității ca și cel al consumurilor materiale constituie sectoarele în care se manifestă cu precădere decalajele între țara noastră și statele dezvoltate economic ale lumii — acestea din urmă prezentând nivele mai mari pentru productivitate și mai mici pentru consumuri. Sporirea accelerată a productivității, economisirea severă a resurselor, reducerea continuă a consumurilor materiale, toate căile prin care se pot îndeplini aceste obiective a căror îndeplinire devine cu atât mai acută pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie, al accentuării competiției în lume, constituie, deci, direcțiile în care trebuie acționat spre a asigura progresele scontate în sfera dezvoltării forțelor de producție, a ridicării economiei românești la parametrii înalți de randament și eficiență. Tocmai în acest sens, referindu-se la problema sporirii productivității, a productivității muncii sociale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii: „Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și fiind în seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale... În întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc”.

Reiese cu claritate că în concepția partidului nostru sporirea productivității condiționează hotărâtor noua calitate pe care trebuie s-o dobândească întreaga activitate din economie în actuala etapă. Acest imperativ este privit nu ca o campanie, ci ca o acțiune permanentă, de masă; ca o acțiune susținută de întreaga creativitate și forță spirituală a națiunii noastre, de îngemănarea eforturilor tuturor oamenilor muncii — de la personalul din domeniul științei și cercetării, la căruia activitate se interferează astăzi tot mai profund cu activitatea direct productivă, devenind una din componentele ei fundamentale, hotărâtoare, la cadrele de sinteză și apoi la specialiștii, muncitorii tehnicienii, economiștii care își desfasoară activitatea nemijlocit în producție. Să urmărim, în acest context, felul în care a evoluat indicatorul productivității în economia noastră, cerințe și exigențe ale creșterii sale accentuate

Efectul utilizării superioare a factorilor de producție

PE FONDUL opțiunilor de industrializare a țării, și mai ales de antrenare mai puternică a factorilor calitativi în procesul dezvoltării, de creștere accentuată a ramurilor generatoare de progres tehnic în întreaga economie — orientări manifestate cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — calculată ca raport între producția globală și numărul personalului, productivitatea muncii în industrie a crescut în anii 1950—1980 de aproape 10 ori; sporuri importante de productivitate se consemnează și în celelalte ramuri ale economiei: construcții, transporturi etc. O asemenea evoluție este relevantă pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, pentru mutațiile esențiale petrecute în structura pe ramuri și subramuri a economiei și în speță a industriei — în sensul creșterii ponderii ramurilor de bază, de tehnicitate înaltă, a gradului de înzestrare tehnică a muncii, pentru schimbările calitative intervenite în caracterul și conținutul muncii, în nivelul de pregătire a lucrărilor. În acest sens este semnificativă și compararea dinamicii productivității muncii în industrie din România, comparativ cu cea din unele țări socialiste (tabelul nr. 1).

nomiei, s-a asigurat și se asigură creșterea neîntreruptă a bunăstării poporului. În condițiile în care — corelate, desigur, și cu creșterea de productivitate — veniturile oamenilor muncii — și mai ales în ultimul cincinal realizat — au cunoscut cea mai mare creștere din întreaga perioadă a construcției socialiste (circa 30% pentru retribuția reală și veniturile țărănimii) iar industria, economia țării au asigurat bunurile corespunzătoare acestor venituri mai mari, s-a modificat, în laturi esențiale, însăși modelul de consum, de viață al cetățenilor României socialiste. Aceasta încorporează, în tot mai mare măsură, atributele civilizației, bunăstării și satisfacțiilor.

Programul de dezvoltare a țării în acest cincinal, în perspectivă, al cărui obiectiv hotărâtor îl constituie ridicarea eficienței activității economice, solicită cu prioritate eforturi pentru realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii. Realizarea celui-lui de amploare, de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare în stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică are în vedere, pe un plan de maximă însemnătate, acest imperativ. Sarcinile sînt pe măsura cerințelor; în 1985 față de 1980, productivitatea muncii, de exemplu în industrie, calculată pe baza producției nete, urmează să crească cu 40,4 la sută. Acest obiectiv, în general sporirea

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în industrie — în România comparativ cu unele țări socialiste

Țări	1970—1975		1975—1979		1970—1979	
	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere	Indice de creștere	Ritm mediu de creștere
România	136	6,3	128	6,4	174	6,3
Bulgaria	109	1,7	133	7,4	145	4,2
Cehoslovacia	122	4,1	117	4,0	143	4,1
Ungaria	112	7,3	139	3,6	193	7,9
R. D. Germană	128	5,1	111	3,6	147	4,4

Un efect major al creșterii productivității muncii s-a manifestat și se manifestă în faptul că o parte tot mai mare din sporul producției industriale — circa 75—80%, s-a realizat în ultimii ani pe seama acestei creșteri. Totodată, economia de muncă vie pe unitatea de produs obținută în urma creșterii productivității muncii a dus — trebuie să ducă într-o măsură tot mai mare — la economisirea generală de muncă socială. Amplificarea valorilor de întreținere create pe ansamblul economiei, prin valorificarea mai bună a resurselor de energie și materii prime a condus la sporirea ponderii valorii nou create în totalul activităților, proces ce a avut și are ca efect creșterea venitului național într-un ritm mai ridicat decât cel al produsului social total.

Pe această bază, a dezvoltării dinamice, tot mai pregnant calitativă a eco-

productivității, constituie expresii semnificative ale trecerii de la dezvoltarea de tip extensiv — care presupune un consum ridicat de factori de producție pentru obținerea unei unități de venit național — la dezvoltarea de tip intensiv — cu un consum cât mai redus de asemenea factori, trăsătură generală a dezvoltării economiei românești în actuala etapă. Tocmai în această direcție acționează prevederea actualului cincinal de sporire a numărului de personal pe economie într-un ritm mediu anual de 1,5%, substanțial mai redus decât cel din cincinalul trecut (3,7%), în condițiile în care venitul național urmează să sporească cu 7,1% în medie pe an, producția netă industrială cu 3,8% în medie pe an, iar productivitatea muncii în industrie (calculată pe baza producției nete) cu 7% în medie pe an.

După cum este cunoscut, în acest cincinal nu se va realiza atât o creștere a investițiilor noi, crearea de noi unități productive, ci eforturile urmează să se îndrepte mai ales spre modernizarea și folosirea la întreaga capacitate a unităților existente. Ca urmare, baza tehnico-materială a economiei, capacitatea productivă a țării — care au cunoscut o dinamică accelerată, (vezi și tabelul nr. 2), susținută de o dezvoltare intensă a industriei constructoare de mașini¹⁾, se impun cu mult mai bine folosite. Față de 1950 valoarea fondurilor fixe din economie este în prezent de aproape 9 ori mai mare, ajungând la circa 1900 mld lei, peste jumătate din aceste fonduri fixe fiind puse în funcțiune în ultimul deceniu, ceea ce asigură pentru industrie, pentru economia țării un grad de înzestrare tehnică ridicat, comparabil, într-o măsură însemnată, cu cel din țările dezvoltate ale lumii; ca atare și rezultatele producției, productivitatea trebuie să se ridice la același nivel.

Relația productivitate — nouă calitate în activitate

CONSILIILE oamenilor muncii, colectivele de muncă trebuie să acționeze cu fermitate pentru utilizarea tuturor rezervelor de sporire a productivității. Acestea sînt puse mai pregnant în evidență de analiza evoluției unor indicatori calitativi ai industriei românești. Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 3, în perioada 1965—1980 puterea instalată exprimată în kW pe o persoană și un muncitor în industrie a crescut de 2,3 ori și respectiv 2,16 ori. În același interval producția globală pe o persoană și pe un muncitor în industrie a sporit de 2,74 ori și respectiv 2,6 ori. Chiar și numai corelarea acestor date relevă mari posibilități de utilizare mai

care, alături de gradul de înzestrare tehnică, respectiv puterea instalată, se numără cu deosebire organizarea superioară a producției și a muncii, utilizarea mai bună a timpului de lucru, o aprovizionare corespunzătoare a locu-

li; contribuția de circa 20—25% la amplificarea productivității pe care o poate aduce diminuarea timpilor de neprogramare ca și a absențelor, învoierilor etc.; de circa 10—15% — ca urmare a sporirii cu o unitate a indicelui

Tabelul nr. 3

Indicatori calitativi ai industriei

Indicatori	U/M	1965	1970	1975	1980
Producția globală pe o persoană	lei	106 494	153 861	213 122	292 697
Producția globală pe un muncitor	lei	123 815	174 751	239 142	321 918
Sporul de producție globală la 1 000 lei fonduri fixe puse în funcțiune *)	lei		922	1 172	1 005
Sporul de producție globală la 1 000 lei investiții *)	lei		796	1 009	762
Putere instalată pe o persoană	kW	3,7	5,4	6,7	8,5
Putere instalată pe un muncitor	kW	4,3	6,1	7,4	9,3

*) Pe perioada cincinală

rilor de producție, permițînd eliminarea oricăror „timpuri morți“, creșterea calificării personalului etc. Or, diferențele reduse între cifrele amintite, practic între factori și efecte, nu certifică acțiunea întregului complex de factori de creștere a productivității, ceea ce, evident, indică numeroase posibilități neutilizate. Acestea mai sînt puse în evidență și de evoluția sporului de producție globală industrială la 1 000 lei fonduri fixe puse în funcțiune și la 1 000 lei investiții, de ponderea uneori încă redusă a muncitorilor în totalul personalului din industrie etc. (vezi și tabelul nr. 3).

Sînt interesante, în această direcție, concluziile unor studii asupra productivității întreprinse în unități constructoare de mașini și din metalurgie care indică contribuția de 30%

mediu de calificare într-o echipă sau secție de fabricație; de circa 25% și chiar mai mult ca urmare a acțiunii de trecere a muncitorilor la mai multe mașini, normării mai riguroase a muncii, corespunzător condițiilor tehnice și organizatorice aflate în continuă perfecționare. Noul mecanism economico-financiar, cerințele de realizare a unei eficiențe maxime în activitate, creează un cadru favorabil, stimulatînd pentru valorificarea tuturor acestor posibilități suplimentare de creștere a productivității.

În procesul de sporire a productivității muncii cu efecte de primă însemnată se înscriu acțiunile de perfecționare a mecanizării, automatizării, de introducere a roboților industriali — unde aceștia se justifică. Asemenea obiective sînt temeinic fundamentate prin prevederile cincinalului, care înscriu ritmuri prioritare de dezvoltare pentru electronică și microelectronică, producția mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție, producția de mașini-unelte cu performanțe tehnice și economice superioare, care prevăd ample măsuri pentru elaborarea de noi tehnologii, înnoirea producției, ridicarea în continuare a nivelului ei tehnic și calitativ la nivelul celor mai bune produse similare pe plan mondial. Se impune sublinierea că în procesul complex de sporire a productivității — indiferent de căile utilizate — economisirea resurselor și energiei, realizarea creșterilor de productivitate cu un consum material și energetic — calculat cumulativ, pe întreaga sferă a treptelor de agregare — cît mai mic, trebuie să constituie atât o premisă de declanșare a acțiunilor, cît și efecte finale esențiale ale acestora.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

Tabelul nr. 2

Fonduri fixe puse în funcțiune în sectorul socialist pe ramuri ale industriei (pe cincinale)

— milioane lei —

Ramuri ale industriei	1961—1965 ¹⁾	1966—1970 ²⁾	1971—1975 ³⁾	1976—1980 ⁴⁾
INDUSTRIE-TOTAL	71 778	142 857	238 657	347 512
Energie electrică și termică	8 025	22 205	29 259	44 106
Combustibil	14 958	18 452	23 093	43 202
Metalurgia feroasă ⁵⁾	5 680	15 331	19 298	35 131
Metalurgia neferoasă ⁶⁾	3 929	5 335	8 490	10 798
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	7 750	19 672	55 126	91 221
Chimie	10 081	20 937	36 407	41 400
Materiale de construcții	3 160	6 684	12 910	16 453
Exploatarea și prelucrarea lemnului	6 139	7 077	10 008	11 025
Celuloză și hîrtie ⁶⁾	3 263	2 589	4 243	3 380
Textilă	2 204	6 274	11 331	14 043
Pielărie, blănerie și încălțăminte	498	1 146	1 122	1 677
Alimentară	4 299	9 801	15 609	21 443

1) în prețuri 1959; 2) în prețuri 1963; 3) în prețuri la 01.01.1977; 4) inclusiv extracția minereurilor ferose; 5) inclusiv extracția minereurilor neferose; 6) inclusiv exploatarea stufului.

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R. 1980 și alte date oficiale

bună a capacităților create. În fapt, sporirea productivității — a cărei dimensiune reală este practic mai puțin pusă în evidență de unitățile valorice și mai mult de unitățile fizice — constituie rezultatul unui complex de factori, între

la creșterea productivității pe care o poate aduce așezarea în mai mare măsură a fluxurilor tehnologice în funcție de posibilitățile de aprovizionare ca și organizarea superioară a activității la fiecare loc de muncă, pe echipe și sec-

*) În programele de industrializare a României, elaborate de partid, industria construcțiilor de mașini-unelte și industria electro-tehnică, industrii de dotare, au ocupat permanent poziții prioritare. Pornind de la începuturi modeste, industria constructoare de mașini a cunoscut în ultimii 30 de ani ritmuri continue ridicate de dezvoltare, astfel încît ponderea ei în producția industrială, în gradul de acoperire a cererii de muncă și în exportul țării a crescut în mod constant, respectiv de la 13,5% în 1950 la 34%, 13,4% și 28,2% în 1980. În prezent, rolul acestor ramuri crește continuu, în produse fabricate încorporând cibernetică și automatizarea — esență a progresului tehnic contemporan.

Sudură prin fricțiune

ORICE operațiune de sudură necesită un consum de căldură, fiind astfel tributară unei surse calorice. Un prim avantaj al utilizării sudurii prin fricțiune îl constituie faptul că ea obține căldura printr-o acțiune pur mecanică.

Principiul este simplu: se imprimă o mișcare de rotație (100 r/min. la piesele de oțel) unuia din componentii ansamblului, în același timp, celălalt, care nu se rotește este împins spre primul cu o forță determinată corespunzător unei presiuni de ordinul a 35-60 N/mm² pentru oțeluri moi, 50-80 pentru oțeluri semidure, 80-160 pentru oțeluri rapide și speciale, 80-120 pentru oțeluri inoxidabile, 10-30 pentru aliaje ușoare. Când este atinsă temperatura programată ca efect al frecării, adică atunci când metalul se află în stare plastică, rotația este oprită brusc, în timp ce efortul de împingere este dublat sau chiar triplat. Rezultă, ca urmare, o veritabilă „forjare” prin refularea zonei de contact. Sub acțiunea acestei forjări se for-

mează un inel de metal, ce corespunde ca volum cu porțiunea comprimată și care este îndepărtat la cald sau la rece cu ajutorul unui dispozitiv auxiliar.

Suprafețele nu necesită vreo preparare deosebită, ele trebuie să fie doar plane și perpendiculare pe axul de rotație pentru a asigura un bun contact la prindere. Dar, cele mai bune rezultate se obțin cu suprafețe curate și neoxidate.

Durata diferitelor operațiuni de sudură este foarte redusă, ceea ce face ca prețul noului procedeu să fie relativ mic. De exemplu, oțelurile curențe necesită 1-3 secunde pentru faza de prindere, 1-5 secunde pentru fricțiune și 1-3 secunde pentru forjare.

Partea activă a mașinii se compune dintr-un botiu rigid pe care sînt fixate față în față o broșă ce asigură invirtuirea componentei rotative și o presă care transmite componentei fixe presiunea longitudinală. Constructorii de materiale de sudură prin frecare oferă astăzi instalații la care ciclul de

FAZELE CICLULUI DE SUDURĂ PRIN FRICȚIUNE

operații este în întregime automatizat, parametrii (viteza, forța aplicată, timpul, schimbările) fiind afișați pe un tablou de comandă.

Au fost, de asemenea, puse la punct anumite mașini capabile de a suda cap la cap elemente cu lungimi mari (tuburi) fără a mai fi necesar ca ele să fie puse în rotație, conform procedurii de „sudură radială”.

Avantajele sudurii prin frecare sînt evidente: efectuîndu-se în fază plastică, deci în absența topirii, acest procedeu elimină inconvenientele datorate trecerii în fază lichidă (modificări de structură, fisuri), cusăturile nu conțin incluziuni; operațiunea nu necesită vreun aport de metal. La acestea trebuie adăugate economia de material și economia de timp. Caracteristicile mecanice (rezistență la tracțiune, torsiune și flexiune) măsurate în zona sudurii sînt echivalente cu cele ale metalului de bază, iar rupturile nu se produc niciodată la sudură.

Aplicațiile cele mai frecvente pînă în prezent se înregistrează în industriile de automobile, de echipamente electrice, de utilaj petrolier și de transmisii mecanice.

IN CADRUL cercetărilor privind diversele utilizări ale energiei solare, sarea lui Glauber se bucură de un interes cu totul deosebit, datorită capacității sale mari de a absorbi energia termică (topirea a 0,45 kg din această sare, care se produce la 30,5°C, absoarbe o cantitate de energie de 73 780 julii). Substanța este, însă, foarte instabilă, motiv pentru care un grup de specialiști canadieni au amestecat sarea lui Glauber cu turbă obținînd un produs fiabil și relativ ieftin ce se

Captatori solari

prezintă sub forma unor plăci destinate îndeosebi uzului casnic.

O casă de 108 m², ce necesită o suprafață de captare de 27 m², va avea nevoie de instalarea a trei sute de plăci, estimează revista franceză „L'Usine Nouvelle”. Acest sistem de stocare a energiei a fost adaptat și pentru casele cu încălzire solară pasivă. Amestecul utilizat este întărit cu negru de fum care îl protejează contra deteriorării provocate de razele ultraviolete. Pentru evitarea supraîncălzirii, amestecului de turbă și sare Glauber i se adaugă clorură de sodiu, ceea ce permite reducerea punctului de topire la 65-70°C, față de valoarea lui normală de 90°C

Un nou tip de instalație de foraj submarin

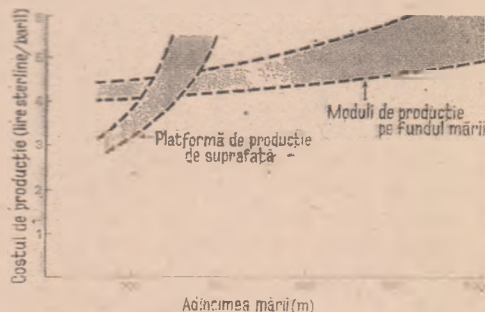
UN NOU SISTEM de foraj submarin, proiectat de un grup de specialiști britanici, este pe cale să marcheze o cotitură în domeniul tehnologiilor de exploatare petrolieră submarină. Deoarece exploatarea de petrol și gaze se extind rapid în ape din ce în ce mai adinci și mai ostile, s-a făcut simțită nevoia de a elabora noi sisteme de producție pentru adîncimi între 200 și 1 000 m, platformele petroliere actuale neputînd face față unor adîncimi mai mari de 200-300 m.

Principala dificultate în forajul la mari adîncimi nu o constituie săparea puțurilor ci mai ales amplasarea echipamentelor de producție necesare supravegherii puțurilor și tratării amestecului de petrol, gaze și apă în vederea separării țiteiului. În noul sistem propus această urmează să fie amplasate pe fundul mării, eliminînd astfel necesitatea uriașelor platforme plutitoare. Utilajul este adăpostit într-o serie de camere cilindrice sub presiune ce oferă un mediu uscat în care el poate funcționa, poate fi verificat și întreținut. Sistemul permite separarea țiteiului, apei și gazului și injectarea apei și gazelor în rezervor pentru menținerea presiunii.

Țiteiul va fi pompat la o rampă de încărcare a petrolierelor, care va servi și la susținerea unui generator de electricitate și la pomparea aerului și azo-

tului prin conducte spre instalația submarină.

Deși sistemul poate fi dirijat și supravegheat de la suprafață, necesitatea unei întrețineri și verificări permanente impune menținerea unei echipe de lucru și întreținere în sistemul modular

submarin. Spațiul vital al sistemului permite găzduirea a 50 de persoane, dar numărul necesar al lucrătorilor de întreținere nu va fi mai mare de 30. Accesul echipei de întreținere se va face cu ajutorul unei ambarcațiuni submersibile. Sistemul este prevăzut cu capsule de salvare independente pentru eventualele cazuri de forță majoră.

Un asemenea sistem complet de exploatare petrolieră submarină este prevăzut să atingă o producție de circa 100 000 barili pe zi, estimează revista britanică „Spectrum”.

DOCUMENTE DE ARHIVĂ ÎN SPRIJINUL CUNOAȘTERII ȘI VALORIFICĂRII RESURSELOR MINERALE ȘI ENERGETICE (1)

CONGRESUL al XII-lea al partidului a inclus printre obiectivele prioritare ale acestui cincinal dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, corespunzător cerințelor sporite ale economiei naționale și având în vedere situația creată pe piața mondială. Reluând această idee, la cel de al II-lea Congres al consilierilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Având în vedere cerința asigurării, într-o măsură mai mare, a necesităților energetice și de materii prime din țară, trebuie să intensificăm activitatea geologică pentru descoperirea și punerea în valoare a noi substanțe utile“. În acest scop, alături de cercetarea geologică, cunoașterea unor informații anterioare asupra bogățiilor țării, vechilor exploatare miniere și locurilor unde în trecut fuseseră descoperite zăcăminte, asupra tehnologiilor de exploatare etc., **dobindește o incontestabilă importanță practică, contribuind la scurtarea duratei, facilitarea și reducerea costului cercetărilor propriu-zise.** De aceea, „Revista economică“ în colaborare cu Direcția Generală a Arhivelor Statului își propune să organizeze o masă rotundă cu participarea unor arhiviști, geologi și economiști, specialiști în problemele respective. Dezbaterile ar urma să aibă loc în a doua parte a lunii octombrie, iar articolul de față constituie un material de lucru supus atenției participanților la dezbateri. Sinteza discuțiilor ce vor avea loc va fi publicată în „Revista economică“.

INSENSIFICAREA eforturilor pentru asigurarea într-o măsură tot mai mare a bazei de materii prime din producția proprie și obținerea până în 1990 a independenței energetice constituie o condiție hotărâ-

Principalele arhive ale întreprinderilor pentru exploatarea minereurilor metalifere, feroase, neferoase și nobile sunt păstrate în depozitele filialelor arhivelor Statului din Cluj-Napoca, Baia Mare, Timișoara, Alba Iulia; cele ale întreprinderilor carbonifere la Deva, Timișoara, Bacău; cele ale întreprinderilor petrolifere la Ploiești; importante pentru cercetarea istoriei mineritului sunt și fondurile Ministerului Industriei și comerțului și ale Uzinelor de Fier și Domeniilor Reșița, păstrate în depozitele D.G.A.S. din București. O informație mai amplă asupra conținutului acestora se poate obține prin consultarea îndrumătoarelor filialelor respective ale Arhivelor Statului și a inventarelor de la sălile de studiu.

ritoare a dezvoltării armonioase și echilibrate a economiei naționale. În prezent, în lumina indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, date la consfătuirea cu acti-

vil din domeniul geologic, din 30—31 octombrie 1980, sunt concentrate însemnate forțe materiale și umane, într-o vastă și complexă activitate de prospectare și explorare în profil teritorial în vederea descoperirii și punerii în evidență de noi rezerve de petrol, gaze, cărbune, de minereuri de metale feroase, neferoase și nobile, de substanțe radioactive etc., care să asigure o dezvoltare mai rapidă a bazei proprii de materii prime și, în primul rând, a celei energetice.

Mineritul metalelor feroase, neferoase și nobile are o veche tradiție în țara noastră, fiind practicat din cele mai vechi timpuri și a luat o dezvoltare mai mare începând din secolul al XVIII-lea, dar îndeosebi odată cu trecerea la economia modernă, când cerințele de materiale utile: metale, cărbune, petrol, necesare dezvoltării industriale, au crescut. Mărturiile ale acestor activități sunt voluminoasele arhive ale întreprinderilor miniere și petrolifere păstrate, în parte, la Arhivele Statului, în parte la întreprinderile respective. Ele cuprind multiple informații privind exploatarea minereurilor pe vaste întinderi, din Baia Mare, Zlatna, Baia Sprie, Rodna Veche, Băița, Cavnic, Oradea și până în Hunedoara și Banat, extracția căr-

bunelui din Valea Jiului, Comănești și alte centre, extracția și prelucrarea petrolului în Valea Prahovei, Dimbovița și alte zone.

În aceste arhive, precum și în fondurile prefecturilor, primăriilor, din întreaga țară, sunt păstrate valoroase documente privind resursele energetice ale țării, folosirea cursurilor râurilor ca sursă de energie. Ele înmagazinează o vastă informație privind activitatea umană pentru cunoașterea și utilizarea valoroaselor bogății ale subsolului și ale apelor în slujba dezvoltării forțelor productive ale societății românești: conțin dovezi asupra tehnologiilor folosite în decursul secolelor, din care multe, datorită soluțiilor simple și ieftine, ar putea fi utile și în prezent. O particularitate a informațiilor este faptul că ele sunt bogate în detalii privind zăcămintele, natura și compoziția minereurilor, a căror cunoaștere poate fi utilă activității de prospectare și cercetare.

Documentele de arhivă pot contribui la adâncirea gradului de cunoaștere geologică a întregului teritoriu al țării, prin utilizarea informațiilor în vederea perfecționării programelor de prospectare și exploatare și întocmirea unui bilanț general al tuturor categoriilor de resurse. Consultarea documentelor de arhivă de către specialiști a dat și până în prezent rezultate pozitive (vezi casetele), iar extinderea conlucrării între arhiviști și geologi va permite o mai bună corelare a forțelor în vederea utilizării pe scară largă a documente-

Specialiștii comitetului geologic au cercetat cu ani în urmă Arhiva Tezauriatului minier al Transilvaniei, păstrată la Cluj-Napoca, pentru a determina localitățile din Munții Apuseni unde s-au făcut exploatare în trecut, anii în care s-a lucrat, gradul de exploatare a minelor și conținutul minereurilor. Informațiile și datele culese au fost folosite la elaborarea programelor de cercetare geologică.

lor de arhivă, în vederea descoperirii și punerii în evidență a potențialului mineral și energetic.

Documentele de arhivă oferă inepuizabile posibilități pentru valorificarea

S. P. Radianu preia și dezvoltă principiile care definesc „legea de solidaritate dintre interesele agricole și industriale ale unei țări adică legăturile prin care acești factori se ajută unul pe altul”) — după cum o denumește el. El exprimă foarte plastic această solidaritate de interese prin aceea că „tot ce este contra agriculturii, vătămă industriile. Tot ce este contra industriilor, jignește agricultura”.⁵⁾ Ca și contemporanul său — P. S. Aurelian —, S. P. Radianu socotește că „nu putem avea, în principiu, industrie decît variind și perfecționind agricultura ; și, viceversa, nu putem avea agricultura prosperă, fără tîrguri de desfacere, adică fără industrii. Aici stă legea de solidaritate, de legătură intimă și de armonie între agricultură și industrie. Toate națiunile Europei au această credință : prosperitatea agriculturii prin industrie și înaintarea industriei prin agricultură”.⁶⁾ Radianu completează și dezvoltă legea solidarității, a armoniei între industrie și agricultură. Dacă Aurelian privea această solidaritate mai ales prin prisma foloaselor pe care le aduce industria agriculturii, Radianu subliniază această intercondiționare și sub aspectul avantajelor pe care le prezintă agricultura pentru dezvoltarea industriei. „Industrialul, la rîndul lui — scrie Radianu —, nu poate produce economie dacă n-are, ieftin și la îndemînă, materii în abundență... Industria presupune, în particular, o agricultură dezvoltată pentru a produce un prîsos peste trebuințele cultivatorilor, pe care și-l transformă în produse industriale”.⁷⁾

La rîndul său Gh. Ionescu-Sisești

relevă și alte elemente ale importanței agriculturii pentru dezvoltarea industriei subliniind agricultura ca furnizoare de brațe de muncă și piață de desfacere pentru produsele industriale. „Populația agricolă — spune Gh. Ionescu Sisești — ...pune la dispoziția industriei și celorlalte activități economice surplusul ei de energie. Tot ea absoarbe într-o măsură covârșitoare produsele industriale; o industrie care nu ar produce pentru sate, evident c-ar fi într-o situație foarte precară”.⁸⁾

Adept fidel al legii solidarității, al legii armoniei între industrie și agricultură, Gh. Ionescu-Sisești este adversarul dezvoltării înguste industriale a unei țări, dezvoltare ca : ar prezenta tot atitea puncte nevralgice ca și o dezvoltare îngustă agricolă. „Este adevărat că țările exclusiv agricole sînt mai puțin avute, capitalul în aceste țări nu abundă, dar nu-i mai puțin adevărat că prosperitatea țărilor exclusiv industriale este mai puțin solidă și mai riscantă. Ele depind adeseori de străinătate : întii pentru că trebuie să importe de acolo produsele agricole de care au nevoie și al doilea pentru că surplusul producției industriale trebuie tot peste hotare desfacut. O perturbare internațională a raporturilor economice poate deveni pentru aceste țări foarte primejdioasă”.⁹⁾

Tot Gh. Ionescu-Sisești s-a referit la însemnătatea solidarității, armoniei între industrie și agricultură pentru independența economică a unei țări. „Idealul unei întocmiri economice ar fi dezvoltarea paralelă a tuturor ramurilor de producție, cum are azi Franța, de pildă. Într-o astfel de

intocmire, agricultura furnizează brațe și consumatori industriei, iar industria trimite agriculturii mijloace de exploatare: mașini, îngrășăminte chimice etc. și-i absoarbe producția... Astfel de popoare au cea mai largă independență economică (sublinierea noastră O. P.)”.

Caracterul previzional al conceptului școlii noastre de economie agrară cu privire la rolul și funcțiile agriculturii în modernizarea economiei românești este confirmat de politica promovată de Partidul Comunist Român pentru înfăptuirea neabătută a Programului de faurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Astfel, corespunzător obiectivului fundamental al cincinalului 1981-1985, se va asigura creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare în vederea satisfacerii, într-o tot mai mare măsură, a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

prof. dr. Oprea P ARPALA

5) P. S. Aurelian, op. cit. p. 116-117.

6) Idem, op. cit. pag. 187.

7) Idem, pag. 115.

8) Idem, pag. 187.

9) S. P. Radianu, op. cit. pag. 49.

10) S. P. Radianu, op. cit. pag. 53.

11) Idem.

12) Gh. Ionescu-Sisești, op. cit. pag. 23.

13) Op. cit. pag. 25-26.

ții sociologice aprofundate, să desprindă care sînt cele mai însemnate efecte previzibile ale introducerii noilor tehnici informatice într-o serie de subramuri industriale: metalurgie, mașin-unelte, componente electronice — asupra calificării forței de muncă.

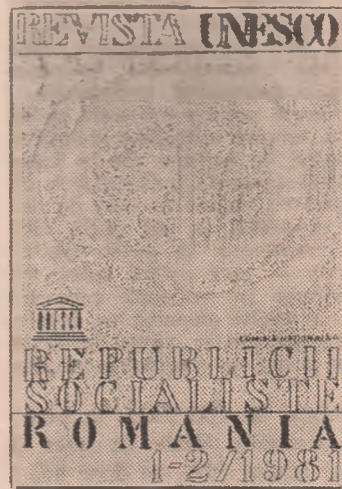
O interpretare a rezultatelor cercetării din perspectiva cererii de forță de muncă, arată D.T., susține ideea, cu o mai veche circulație în literatura de specialitate, potrivit căreia necesarul de forță de muncă necalificată se va diminuea considerabil. Nu se confirmă însă opinia — subliniază D.T. — care preconizează o creștere mai mare a cererii de forță de muncă semicalificată, deoarece sarcinile de supraveghere a instalațiilor, funcția de control a producției vor fi preluate treptat de calculator. Cît privește forța de muncă specializată, opinează D.T., previziunile vădesc un grad mai ridicat de incertitudine. Pe de o parte criza economică, afectînd inegal subramurile industriei, influențează diferit cererea de forță de muncă. Pe de altă parte, noile tehnici conducînd la o tot mai accentuată intelectualizare a muncii, acționează în direcția înlăturării separației dintre grupa profesiona-

lă a tehnicienilor și cea a muncitorilor înalt calificați precum și a granițelor constituite între diferite meserii industriale.

Experiment, teorie, practică

● Anunțată de mai multă vreme, selecția de studii, articole, comunicări, ale binecunoscutului savant sovietic P. L. Kapița a văzut de curînd lumina tiparului în colecția „Idei contemporane” a Editurii Politice sub titlul „EXPERIMENT, TEORIE, PRACTICĂ”. Lucrarea, prin modul în care a fost alcătuită, vădește un caracter relativ eterogen. Dar poate că o astfel de prezentare a ideilor marelui om de știință, idei enunțate de-a lungul a peste trei decenii de activitate, permite un acces mai rapid și mai fertil în laboratorul intelectual al lui P. L. Kapița. O dovadă în acest sens o constituie interesul pe care îl prezintă pentru cititorul economist suita de materiale consacrate problemelor de organizare a muncii științifice în condițiile economiei socialiste: unitatea dintre știință și tehnică, planificarea în știință; cercetările interdisciplinare eficiența muncii științifice. Este de consemnat, totodată, atenția pe care autorul o acordă problemelor, de strin-

gentă actualitate care confruntă omul cu probleme materializate în studii precum „viitorul științei”; „probleme științifice globale ale viitorului imediat”; „problemele globale și energia”; „aspecte științifice și sociale în rezolvarea problemelor globale”; „influența ideilor științifice contemporane asupra societății”.

● Reunind, într-o apariție recentă, primele două numere pe anul în curs, Revista Comisiei Naționale Române pentru UNESCO consacră cea mai mare

FIȘE

parte a materialelor prezentate mecanismelor și proceselor specifice actelor de creație colectivă. În consens cu profilul publicației, aria în care sînt proiectate analizele asupra actului de creație este largă și diversă, ea înglobînd deopotrivă aspecte culturale, tehnice, economice. Rețin atenția, în acest cadru, articolele consacrate cercetării condițiilor sociopsihologice de stimulare a creativității științifico-tehnice (R. Mihalevici), sau a mecanismelor de promovare a valorilor creației tehnico-științifice (I.C. Ursu, M. Roco). Alte materiale urmăresc să surprindă interdependențele profunde, extrem de nuanțate și subtile care iau naștere, în condițiile — afirmării plene a revoluției științifico-tehnice contemporane, între diverse sectoare ale vieții sociale: relația dintre procesul de formare a cadrelor și stimularea creativității științifico-tehnice a maselor (S. Pușcașu), implicațiile modificării sistemului de educație și formare profesională asupra dezvoltării tehnologiei, a industriei (V. Cătuneanu).

REAMPLASAREA INDUSTRIILOR —

instrument

al înlăturării

disparităților

economice

contemporane

STRATEGIA INTERNAȚIONALĂ a celui de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, 1981—1990 — sub forma în care a fost supusă celei de-a XI-a sesiuni speciale și adoptată la a XXXV-a sesiune ordinară a Adunării Generale — reprezintă un progres în elaborarea conceptuală și practică a tezei despre interdependență; este pentru prima dată în evoluția postbelică — apreciază nu puțini specialiști — când comunitatea internațională abordează o nouă perioadă în dezvoltarea ei, avînd o strategie cu aplicabilitate universală, care își propune ca obiectiv fundamental de durată restructurarea economiei mondiale.

Și totuși, ca document de politică a dezvoltării, strategia nu răspunde pe deplin așteptărilor și, mai ales, exigențelor reclamate de realitățile vieții economice contemporane. Creșterea într-un ritm mediu anual de 9% a producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare, prevăzută pentru perioada următorilor 10 ani, nu este de natură să asigure atingerea obiectivului stabilit prin Declarația și Planul de acțiune de la Lima, adoptate la cea de-a II-a Conferință generală a O.N.U.D.I. din martie 1975, și anume sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială la cel puțin 25% pînă în anul 2000. Or, este de menționat, în acest context, faptul că atingerea acestui obiectiv — încă inițial considerat drept instrument prioritar de acțiune în vederea corectării asimetriilor economice mondiale ale zilelor noastre —, cere ca țările în curs de dezvoltare să înregistreze în cursul următoarelor două decenii un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de cel puțin 10%.

Corespunzător unui studiu publicat de O.N.U.D.I. în pregătirea celei de-a III-a Conferințe generale, țările în curs de dezvoltare au participat, la nivelul anului 1977, cu doar 9% la producția industrială mondială. Pe baza proiecțiilor curente și luînd în considerare o posibilă menținere a ritmurilor de creștere a valorii nou create în sectorul manufacturier mondial de-a lungul unei serii statistice relativ lungi (1960—1975), rezultă că ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția

industrială mondială se va cifra la numai 13,9% în anul 2000. De fapt, chiar și această estimare poate fi privită cu justificată rezervă, întrucît nu se au în vedere evoluții recente ce au afectat producția industrială, cum ar fi criza energiei, inflația mondială și diminuarea în consecință a cererii de consum. Evident, în acest caz, pentru ca obiectivul stabilit la Lima să dobindească o semnificație operațională, sînt necesari pași concreți în direcția modificării structurii producției atît în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare. **Reamplasarea industriilor reprezintă unul din mecanismele prin care aceste modificări structurale pot fi concretizate.**

Validat de către Adunarea Generală a O.N.U., conceptul reamplasării industriale a fost afirmat și susținut și prin două rezoluții ale acesteia — 31/163 și 3362 (S-VII) —, care s-au pronunțat pentru facilitarea de către țările dezvoltate a adopțării de politici care să încurajeze redistribuirea onora dintre industriile lor spre țările în curs de dezvoltare. Această idee și-a găsit cea mai elaborată formulare prin recomandarea făcută de către cea de-a IV-a sesiune a UNCTAD, mai 1976 (Nairobi), în care se subliniază necesitatea cedării treptate de către statele dezvoltate către țările în curs de dezvoltare a unor activități industriale pentru care aceste din urmă state dețin avantaje comparative pe termen lung, creîndu-se astfel, inter alia, posibilități mai mari de export pentru economiile în curs de dezvoltare și, implicit, importante contribuții la realizarea obiectivelor de dezvoltare.

Este, totodată, de remarcat faptul că Secretariatul O.N.U.D.I. propune la rîndul său — într-o notă (ID/B 199) către Industrial Development Board — o definiție a conceptului de reamplasare, considerînd că, în vederea adaptării diferitelor forme, condiții și procese de luare a deciziilor la transferul de resurse industriale către țările în curs de dezvoltare, ar fi mai indicat să se considere reamplasarea ca formă a cooperării industriale internaționale în domeniul transferului de resurse. Aceasta ar fi menită să ducă la crearea de capacități productive în țările în curs de dezvoltare în vederea creșterii ponderii statelor respective în producția industrială mondială, în funcție de gradul de dotare a fiecăreia dintre aceste țări cu factori de producție și forță de muncă, de obiectivele de dezvoltare și de alți factori de natură socio-economică.

Considerăm această din urmă formulare ca definitorie pentru înțelegerea conceptului de reamplasare: reamplasarea implică transferul fizic de capacități productive industriale dinspre țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare, în vederea consolidării bazei necesare demarării creșterii economice în aceste din urmă state. Aceasta este, se apreciază, cea mai tipică și larg recunoscută formă de redistribuire industrială. Există, totuși, încă cel puțin alte trei forme de interacțiune economică internațională prin intermediul cărora se poate efectua reamplasarea industrială¹⁾.

Prima, este dată de situația în care **investițiile destinate creării a noi capacități de producție în țările dezvoltate sînt redirecționate spre țările în curs de dezvoltare.** Exemplificări ale acestui tip de reamplasare pot fi identificate în cazurile în care companiile occidentale își re canalizează programele de extindere spre unitățile productive existente sau proiectate a fi construite în țările în curs de dezvoltare.

Al doilea tip de reamplasare la care ne-am referit este localizat în sectoarele în care producția este realizată prin succesiunea mai multor faze, aparatul productiv din țările în curs de dezvoltare intervenind doar în faza prelucrării primare sau de semiprelucrare, în timp ce prelucrarea finală și marketingul — faze generatoare de considerabilă valoare nou creată — revin industriilor din țările dezvoltate. Reamplasarea implică, în acest caz, **o schimbare în diviziunea muncii din cadrul sistemului de producție**, astfel încît țărilor în curs de dezvoltare să le revină o pondere mărită din producția de produse finite cu valoare ridicată.

Cea de-a treia formă de reamplasare este, într-un fel, o formă indirectă prin aplicațiile și impactul său. Este vorba despre situațiile în care produsele provenind din țările în curs de dezvoltare întîmpină dificultăți în ce privește accesul liber și echitabil pe piețele țărilor capitaliste industrializate; prin **îmbunătățirea sistemului de marketing din țările în curs de dezvoltare**, baza productivă din aceste țări ar primi nu numai un mai mare impuls pentru creșterea volumului fizic al producției, dar ar cunoaște și o creștere a volumului valoric și a restabilității sale, facilitîndu-se astfel, într-o perspectivă mai

¹⁾ Conform lui G.V. Ramakrishna, în comunicarea „Redeployment of industries from developed to developing countries” prezentată la „Seminarul privind formele și impactul reamplasării industriilor către țările în curs de dezvoltare”, Viena, septembrie 1979. Parte din considerațiile pe care le-am inserat în prezentul material pe marginea problematicii procesului redistribuirii industriilor ne-au fost ocazionate de lucrarea economistului indian, considerat unul din promotorii acestui concept.

largă, transferul de capacități industriale din țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare. Ne aflăm în fața unei concretizări a funcției operaționale a principiului avantajului comparativ, de care conceptul redistribuirii industriilor este strâns legat²⁾.

Față de cele arătate, se poate detașa concluzia că fenomenul reamplasării industriilor dinspre țările dezvoltate către cele în curs de dezvoltare poate antrena diferite alte aspecte în afara simplului transfer fizic de capacități productive. Aceasta îndreptățește aprecierea că de o importanță fundamentală pentru orice încercare de definire a conceptului de reamplasare este luarea în considerare a sistemelor, procedurilor sau mecanismelor prin care **structura** producției industriale se modifică în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Privit în această perspectivă, fenomenul reamplasării industriilor poate fi considerat ca reflectând **esența** modului de producție în schimbare din cadrul sistemului industrial mondial contemporan. Reflectând asupra principiilor generale ce trebuie să guverneze implementarea în practica economică a conceptului de reamplasării, obiectivul primordial al oricărui efort major în acest sens trebuie să îl constituie justificarea economică finală; este în interesul prosperității economice atât a țărilor în curs de dezvoltare, cât și a celor dezvoltate ca structura producției industriale să fie reorganizată pe baza celor mai eficiente sisteme de producție posibile³⁾.

Criteriul finalității economice poate indica însă, în cel mai bun caz, doar direcția în care trebuie canalizate eforturile. Concretizarea unor fluxuri libere de capacități industriale pe baza principiului avantajului comparativ cere adoptarea unor măsuri atât în țările capitaliste dezvoltate cât și în cele în curs de dezvoltare, măsuri care să înlăture obstacolele existente în calea unor astfel de transferuri, recrudescența din ultimul timp a politicilor protecționiste înscriindu-se ca principal obstacol în acest sens. Evident, nu se poate susține că identificarea și aplicarea celor mai eficiente modalități de implementare a procesului reamplasării industriilor ar fi un demers facil. Complexitatea contextului în care acest principiu urmează să parcurgă distanța de la concept la practică face ca proiectarea acestui proces să devină, ea însăși, o întreprindere de mare complexitate, care poate cunoaște și ezitări, erori sau chiar eșecuri. Sint, credem, suficiente elemente pentru a considera că, în orice caz, și această problematică trebuie tratată de factorii implicați cu deplină responsabilitate. Și tocmai de aceea ni se pare util a menționa preocupările unor specialiști — atât din sistemul O.N.U., dar și din afara acestuia — legate de dezbaterile celor mai presante aspecte ale problematicii redistribuirii. Interesante sugestii sînt formulate în acest sens și într-un relativ recent studiu al O.N.U.D.I.⁴⁾; conform opiniilor autorilor studiului este necesară crearea unor agenții specializate care să efectueze cercetări continue analitice și prognoze asupra modificărilor structurale atât în cadrul economiilor în dezvoltare, cât și în al celor puternic industrializate. Aceste agenții ar putea, printr-un sistem informatic internațional și de schimburi de informații, să stabilească coordonatele de bază în funcție de care ar putea fi concretizată o substanțială activitate de reamplasare. Și mai important, consideră autorii, este faptul că astfel de studii ar urma să scoată în evidență aspectele benefice ale reamplasării industriilor pentru economia mondială în ansamblu ei și să sensibilizeze, în consecință, opinia publică față de necesitatea transferului internațional de resurse în sectorul industrial.

Vorbind despre spiritul de responsabilitate pe care îl implică problematica reamplasării industriilor, se cuvine a face precizarea că trebuie avut cu precădere în vedere ca acest proces complex să nu fie transformat într-un nou instrument al sustragerii de valori, de exploatare a resurselor naturale și umane de care ele dispun. De asemenea, experiența demonstrează că prea adesea în trecut reamplasarea a fost tratată — atunci cînd s-a acționat „în numele ei” — ca o încercare a țărilor dezvoltate de a împinge către țările în curs de dezvoltare tehnologii depășite, fiind astfel create în țările respective capacități industriale care nu aveau nici forța și nici gradul de competitivitate necesare pentru a se confrunta cu tehnologiile superioare ale producției industriale occidentale. Aceste precedente au condus la crearea unor relații ten-

sionate, de suspiciune între părțile implicate, cu repercusiuni nefavorabile, neînlăturate pe deplin pînă în prezent. Este „balastul” cu care eforturile viitoare legate de implementarea cu succes a procesului redistribuirii industriilor se vor confrunta încă nu puțin timp de acum înainte.

Tocmai de aceea, în conturarea acestor câteva considerații privind principiile de ansamblu ce trebuie să definească opțiunile de implementare în practica economică a conceptului reamplasării, ne apare ca esențială sublinierea necesității integrării procesului de redistribuire industrială în planurile de dezvoltare și politicile industriale ale țărilor în curs de dezvoltare. Strategiile de reamplasare trebuie să permită în mod efectiv maxima utilizare a resurselor locale, asigurînd, pe de o parte, reducerea dependenței față de spațiul economic dezvoltat și, pe de altă parte, crearea de noi locuri de muncă pentru forța de muncă industrială din țările în curs de dezvoltare.

Este necesară, în acest context, sublinierea caracterului specific al problemelor care se ridică atunci cînd procesul reamplasării este particularizat la situația celor mai slab dezvoltate țări. Evident, în cazul lor, principiul avantajului comparativ conservă o aplicabilitate redusă, întrucît majoritatea acestor state au realizat numai o valorificare minimă a resurselor lor naturale și umane. Sînt necesare, de aceea, măsuri speciale, precum și crearea unor instituții specifice pentru asigurarea unei creșteri industriale în aceste țări.

O importanță particulară trebuie acordată, pe de altă parte, problemelor ridicate de adoptarea unor măsuri de ajustare anticipată a sectorului industrial din țările dezvoltate în vederea facilitării procesului de reamplasare. Este alevărat că un număr de țări capitaliste dezvoltate au adoptat măsuri vizînd acordarea de asistență pentru efectuarea de ajustări structurale în domeniul industrial, dar, în fapt, această asistență a constat în aplicarea unor reglementări cu caracter comercial și subsidii, precum și alte măsuri asemănătoare menite să rezolve problemele și dificultățile apărute ca urmare a unor situații economice și sociale particulare, de moment. Preocuparea prioritară s-a dovedit a fi prevenirea unor pierderi pe plan local, protejarea unor linii de producție industrială depășite și ineficiente. În nici una dintre aceste țări nu au fost adoptate măsuri de ajustare menite să faciliteze liberalizarea comerțului sau încurajarea reamplasării industriilor din țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare în sensul celor arătate. Și nu în mod surprinzător, de aceea, o astfel de inversare a priorităților a condus mai curînd la crearea unor condiții aflate în apropierea practicilor politicilor protecționiste. Or, este clar că măsurile de ajustare anticipatorie (ca de altfel și cele de ajustare post factum) joacă un rol pozitiv în procesul reamplasării industriilor, preocuparea de bază trebuind să urmărească **avantajele pe termen lung ale unei economii mondiale stabile**, și nu pur și simplu soluționarea unor dificultăți interne ale unei țări sau ale unui grup de țări — în speță cele dezvoltate — într-un moment sau altul.

Încercînd o sintetizare a principalelor probleme și aspecte ridicate de investigarea problematicii procesului redistribuirii, precizăm în primul rînd caracterul relativ recent al acestui concept. Retinem în același timp, existența unor reprezentări conceptuale neomogene a naturii implicațiilor sale în plan operațional; în măsura în care acest proces este privit prin izolare față de perspectivele globale ale evoluției industriei pe plan mondial, el poate genera temeri nejustificate privind crearea unor eventuale disfuncții în cadrul unui sector al economiei mondiale, în beneficiul altuia. Este clar că această abordare reprezintă o deformare a însuși spiritului în care conceptul redistribuirii este integrat, întrucît obiectivul fundamental al procesului de reamplasare a industriilor trebuie să îl reprezinte **progresul economic universal**. Resursele globale limitate de care dispune umanitatea trebuie să fie utilizate la eficiența optimă, aceasta însemnînd în același timp crearea de capacități de producție în amplasamente în care ansamblul factorilor care concurează la activitatea industrială este cel mai favorabil.

Concluzia finală este aceea că, prin **cooperare și conlucrare**, principiul reamplasării poate fi transformat într-un instrument important al modificării ambientului creșterii economice pe plan mondial. Forța, dar și vulnerabilitatea acestui posibil instrument constau tocmai în faptul că statutul său conceptual și operațional este, în ultimă instanță nemijlocit în funcție de **voința politică** a părților implicate.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

²⁾ De altfel, în legătură cu interpretarea valențelor reale și limitelor cognitive și operaționale ale amintitului principiu este de remarcat comunicarea prof. dr. S. Sută-Selejan „Valențe și carente cognitive ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional”, prezentată la Colocviul național „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană”, București, decembrie 1980.

³⁾ Desigur, avem în vedere numai aspectul economico-tehnologic, fără a face referiri la problematica relațiilor de producție care definesc aceste sisteme.

⁴⁾ Industrialisation For the Year 2000: New Dimensions Joint Study on International Industrial Cooperation”, O.N.U.D.I., mai 1979

Autovehicule comerciale: perspective incerte

PROGNOZELE occidentale apreciază că actuala criză economică nu și-a spus încă ultimul cuvânt în privința efectelor asupra pieței autovehiculelor destinate transportului de marfă. Astfel, în principalele șase țări ale Pieței comune se prevede o reducere cu 14,5% a înregistrărilor noi și a parcului existent în anul 1981, respectiv de la 1,018 mil. la 870 635 autovehicule. Cele mai afectate vor fi camioanele ușoare, de până la 2 tone, al căror număr se va reduce de la 313 mii la 262 849, respectiv cu 16% în 1981. O reducere de 14,8%, de la 467 294 la 398 112 este prevăzută în cazul autocamioanelor cu capacitate mijlocie, între 2 și 3,5 tone. Camioanele peste 3,5 tone vor înregistra o reducere de 10,7%, de la 234 916 la 209 637 unități.

Pentru anul 1982 și 1983 se așteaptă ca cererea să înceapă să crească din nou mai întâi la autocamioanele grele. Nivelul anului 1979, anterior recesiunii pe piața autovehiculelor, va fi atins către anul 1984 cu o cerere apreciată la 1,023 mil. mașini.

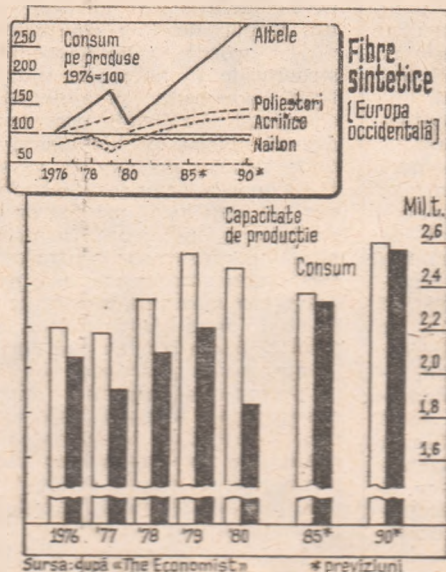
Pe țări, se așteaptă creșteri mai semnificative în Italia și Franța, dar și aici începând numai din 1982 sau 1983. Se anticipează că cererea de vehicule comerciale în R.F.G. se va reduce cu 13% (la 193,3 mii) anul acesta, cu alte 2,2% anul viitor, urmînd să crească cu 11,8% (la 211,37 mii) în 1983.

Fibrele sintetice: revenire din criză

ANALIZE occidentale întrevăd perspective de revenire în industria vest-europeană a fibrelor sintetice. Pentru acest an, se prevede o creștere cu 4% a consumului la nivel mondial

și cu 3% pentru Europa de vest. Aceasta va însemna creșterea, în scurt timp a prețurilor și, către mijlocul anului 1982, ieșirea din criză a principalilor producători de fibre artificiale. O primă manifestare a acestei tendințe o constituie majorarea, în acest an, cu 12% față de media anului trecut a prețurilor de export la firele de nailon.

De fapt încă de la sfîrșitul anului 1980 se înregistrează creșteri la export și la livrările pe piețele interne, precum și preocuparea producătorilor de a-și reface stocul în perspectiva majorării în continuare a prețurilor. În ce privește cererea, se prevede o rată medie anuală de creștere de 4,4% pentru următorii cinci ani.

Programe de dezvoltare

Acordul Internațional al Cositorului

NEGOCIERILE pentru cel de-al șaselea acord internațional al cositorului s-au concretizat într-un plan de compromis, deschis pentru semnarea tuturor țărilor interesate.

Acordul prevede crearea unui stoc tampon de 50 mii tone, din care 30 mii tone finanțate prin contribuțiile țărilor membre diferențiat urmind a fi finanțată prin împrumuturi garantate de guvernele aceluiași țări. Sarcina finanțării stocului va fi împărțită în mod egal între producători și consumatori, în funcție de ponderea lor în producție și consum.

Reglarea pieței urmează a fi realizată în măsură sporită, prin controlul exercitat asupra exporturilor. Consiliul Internațional al Cositorului poate trece la controlul asupra exporturilor cu o majoritate de voturi de două treimi (separat voturile producătorilor de cele ale consumatorilor), cînd acumulările în stocul tampon reprezintă 70 la sută (35 mii tone) din volumul total prevăzut sau cu majoritate simplă în cazul cînd stocurile însumează 80 la sută (40 mii tone) din total.

Intrarea în vigoare provizorie a acordului urmează să aibă loc în momentul în care vor fi obținute semnături și ratificări din partea unor consumatori și producători reprezentînd 65 la sută din producție și consum. Pentru intrarea definitivă în vigoare a acordului este necesar ca semnarii să realizeze 80 la sută din totalul producției și consumului.

În caz că nu poate intra cu titlu definitiv în vigoare, acordul va putea acționa cu titlu provizoriu pe toată durata de funcționare. De fapt, prezentul acord urmează unui aranjament GATT care a funcționat timp de 38 de ani cu titlu provizoriu.

Sub aspect administrativ, noul aranjament urmează să instituționalizeze limitele în care poate și trebuie să acționeze guvernul unei țări membre, pe durata de funcționare cu titlu de provizorat. Pe perioada de provizorat a acordului, achizițiile pentru stocul tampon se vor realiza în funcție de fondurile disponibile și vor trebui să se situeze la nivelul de 24 mil tone (finanțat prin contribuții guvernamentale) plus 20 mii tone finanțate prin împrumuturi. Pe parcursul aceleiași perioade, plafonul maxim al exporturilor va fi redus la 28 mii tone — în cazul acordului a două treimi din țările participante — sau 32 mii tone în situația majorității simple de voturi.

Susținut de principalele țări producătoare (Indonezia, Malaysia, Thailanda), noul aranjament a fost primit cu rețineri din partea Statelor Unite — care au formulat obiecții referitoare la nivelul cotelor de export — dar și din partea uneia din marile producătoare, Bolivia, care apreciază că existența unui stoc tampon atât de mare este de natură să influențeze piața în sensul reducerii artificiale a prețurilor.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 24—28 august a.c. caracteristica evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de stoparea tendinței de slăbire a poziției dolarului S.U.A., manifestată în săptămîna precedentă și de o îmbunătățire temporară a cursului monedei americane față de majoritatea valurilor occidentale, fără însă ca acestea să reatingă cotele înalte înregistrate la începutul lunii august a.c. Spre sfîrșitul perioadei analizate, cursul dolarului s-a reinscris pe o curbă ușor descendentă. Evoluția a fost motivată afît de lichidarea unor poziții în scopul obținerii de profit, după nivelurile scăzute atinse anterior de valuta americană, cît și de o majorare a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital.

De la jumătatea săptămîinii însă, pe fondul unei tendințe de slăbire a dobînzilor la fondurile în euro-dolari (sub influența reducerii dobînzii la fondurile federale și a diminuării nivelului dobînzii de împrumut prin broker de către o serie de mari bănci americane), cursul monedei americane s-a reinscris pe o curbă descendentă. La aceasta a contribuit și sporierea incertitudinii pe piețele valutare în legătură cu evoluția viitoare a dobînzilor în S.U.A., o serie de operatori manifestînd îndoieli în legătură cu reușita politicilor economice ale administrației, politici ce comportă o finanțare substanțială ce nu poate fi asigurată prin reducerea cheltuielilor bugetare și care nu dau neapărat rezultatele urmărite pe planul reducerii inflației, precum și intervenția moderată prin vânzări de dolari a unor bănci centrale vest-europene.

Lira sterlină a marcat o nouă slăbire a cursului față de dolar, mai ales după ce așteptările legate de o eventuală majorare a prețurilor la țitei pe piața inter-

națională au fost infirmate (între altele Nigeria a redus prețul la țiteiul exportat cu 4 dolari/baril). La finele intervalului cursul se situa la 1,8375 dolari/liră, marcînd o depreciere de 1,21% față de nivelul de referință de la 21.VIII.1981.

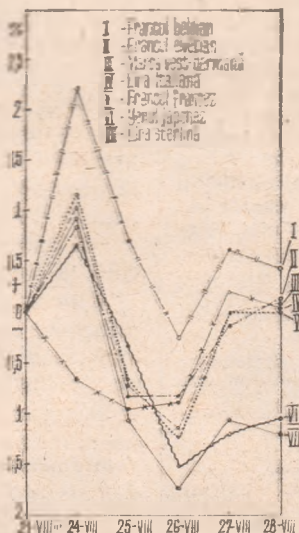
Cursul mărcii vest-germane și cel al francului elvețian au cunoscut oscilații pronunțate reflectînd evoluția descrisă a poziției dolarului S.U.A. La 28 august marca vest-germană cota la 2,4675 mărci/dolar (o depreciere de 0,1% în raport cu nivelul de referință) iar francul elvețian la 2,1475 franci/dolar (o depreciere de 0,12%).

Francul francez era tranzacționat la sfîrșitul săptămîinii la 5,92 franci/1 dolar, nivel similar celui de la 21.VIII.1981. În cadrul Sistemului Monetar vest-european francul francez s-a situat în continuare pe poziția celui mai slabă valute.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe 6 luni, din zilele de 21 și, respectiv 28 august a.c.): eurodolari — 18,8125 și 19%, euromărci vest-germane 12,5625 și 12,75%, eurofranci elvețieni 9,5625 și 9,75%. Sub influența ușoarei majorări a dobînzilor la fondurile în dolari prețul aurului a marcat o slăbire, fiind la al doilea fixing la Londra 425 dolari/uncie (429,50 dolari/uncie cu o săptămîină în urmă).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—28 VIII, lîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 21.VIII.a.c.

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea specialiștilor

CADRU SOCIAL ADECVAT DEZVOLTĂRII ECONOMICE

PROGRESSELE nesemnificative și chiar agravarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare, mai ales în ultimii ani, au amplificat căutările pentru elaborarea unor noi strategii de dezvoltare. O astfel de încercare este și cea întreprinsă de Moinuddin Baqai în lucrarea „Dezvoltarea economică, parte componentă a dezvoltării societății în ansamblul său”¹⁾, din care prezentăm, mai jos, principalele idei.

Căutări în domeniul elaborării unor noi strategii

MULT TIMP, problemele dezvoltării economice au fost analizate în sensul extinderii teoriilor occidentale la cazul specific al țărilor în curs de dezvoltare. În aceste teorii locul central îl ocupă formarea de capital. Păstrând această esență, unii economiști au adăugat observații specifice cum ar fi oferta practic nelimitată și ieftină de forță de muncă în țările în curs de dezvoltare și de aici practicarea salariilor fixe. În linii mari, în aceste teorii, forța de muncă trebuie să fie remunerată în funcție de cerere și ofertă. La aceste teorii autorul observă ignorarea aspectelor distribuției veniturilor, dar mai ales neglijarea bazei sociale a dezvoltării, precum și a interacțiunii dintre forțele sociale, politice și culturale cu cele economice. În schimb, autorul vede în lucrarea Asian Drama, de Myrdal²⁾ una din primele argumentări a rolului structurii sociale ca element important în procesul dezvoltării economice. Dezvoltarea economică a început astfel să fie judecată în termenii unui proces mult mai larg de evoluție a societății, ca un tot unitar. Principalele teme ale noilor preocupări menite să cerceteze și să îmbunătățească strategia dezvoltării dau o recunoaștere specifică programelor de înlăturare a sărăciei absolute și observă necesitatea unor programe de urgență pentru satisfacerea trebuințelor de bază ale populației în ansamblul ei. Se propune o interiorizare a procesului de creștere economică, în sensul încurajării societății de a-și găsi elementele de dezvoltare în cadrul structurii sale culturale tradiționale. Această abordare ar elimina goana după succese pe termen scurt, bazate pe o structură economică prea dependentă de exterior.

Noul concept implică recunoașterea dezvoltării ca un proces bazat pe o strategie integrată, implicând un progres atotcuprinzător în evoluția societății în întregul său.

Insistând asupra importanței structurii culturale a societății în procesul dezvoltării, structură compusă dintr-un set integrat de relații care guvernează raportul dintre producție și consum în fiecare moment, potrivit nivelului tehnologiei, autorul distinge scenarii diferite în procesul dezvoltării față de evoluția din țările dezvoltate.

În țările occidentale, procesul evoluției economice a condus, stimulat fiind și de războaie, la apariția condițiilor de aplicare în producție a unor importante inovații tehnice, bazate pe inițiativa particulară. La început, noile tehnologii apăreau izolat și puteau fi relativ ușor adoptate de alte țări. Ulterior a apărut un element nou prin explozia simultană de inovații și aplicarea de tehnologii avansate pe un front mult mai larg, pe ramuri industriale, greu sau imposibil de adoptat la aceeași scară de țările rămase în urmă. În plus, procesul inovărilor tehnologice a devenit continuu datorită presiunilor autogeneratoare de noi inovații, cunoscute și drept fenomenul autoalimentării continue a funcțiilor de producție din societățile industriale. Odată cu aplicarea tehnologiei pe scară largă, societățile industriale și-au ajustat psihologia socială în același scop. Astfel explică autorul impactul major al teoriilor lui Adam Smith care dau o importanță puternică diviziunii muncii și specializării în producție, reclamând piețe largi de desfacere, comerț liber și inițiativă privată neîngrădită. Dar, la începutul anilor 1970 a devenit evident că sporirea continuă a producției (nu neapărat pentru acoperirea necesităților umane, ci din nevoia funcționării fără perturbări a sistemului capitalist de producție care are nevoie

de crearea chiar și în mod artificial de noi sectoare ale cererii de consum) a intrat, după cum era de așteptat, într-o penurie de resurse naturale. Sursele de energie sînt primele care s-au dovedit insuficiente, necesitînd reorientarea politicilor de creștere economică.

În țările în curs de dezvoltare, scenariul creșterii economice este complet diferit. Societățile din aceste țări au fost frinate și au întîrziat în privința formării unei atitudini științifice față de dezvoltare. Evoluția economiei lor a fost dirijată de țări cu tehnologie avansată. Dominația puterilor imperialiste a frinat atît procesul natural de sintetizare a unor noi tehnologii proprii cît și evoluția culturală proprie. La contactul cu culturile străine dominante, popoarele subjugate au reacționat în două moduri diferite:

a) Unele au refuzat să-și modifice structurile lor culturale sau să preia din experiența țărilor dominante. Rezistența la modificări nu a putut, însă, decît, cel mult, să întîrzie impactul cu culturile mai dinamice și a avut de regulă un efect opus. În locul unor ajustări treptate, transformările produse prin impactul cu cultura dominantă s-au produs de o manieră radicală înlăturînd structurile culturale tradiționale.

b) Reacția inversă a fost aceea de imitare rapidă a structurii culturii dominante, efectuată în numele modernizării și cu speranța că ea va conduce către dezvoltare în aceeași manieră ca în metropole. Rezultatele, însă, au fost uneori catastrofale.

Fără o solidă bază tehnologică și un mare număr de tehnicieni autohtoni cu înaltă calificare, industria s-a dovedit incapabilă să genereze nivelul de productivitate și de aici surplusul de producție care să permită un nivel ridicat al salariilor și un nivel de trai mai bun.

Surplusul de producție industrială din țările dezvoltate este un rezultat al permanențelor inovații tehnologice, care, de fiecare dată conduc în final la o productivitate mai ridicată. Pe plan extern aceasta funcționează ca o „rentă tehnologică” pe care țările dezvoltate o primesc ca urmare a acestor inovații. La scară mondială fenomenul va persista atîta timp cît „clasa” țărilor primitoare de rentă tehnologică va rămîne o minoritate, iar țările producătoare numai de materii prime vor putea să-și mai procure resursele financiare necesare plății acestei rente.

Autorul afirmă că o națiune trebuie să-și conceapă dezvoltarea pe baza elementelor fundamentale ale societății sale tradiționale, elemente implantate în istorie, cultură, obiceiuri.

Coordonate ale stilului de viață propriu

MENTȚINEREA STILULUI de viață al populației, consideră autorul, este o problemă centrală în strategia dezvoltării deoarece poate reduce considerabil necesarul de consum și de investiții impus de metodele străine.

Problema eliminării sărăciei în care trăiește populația din țările în curs de dezvoltare este mai întîi problema eliminării influenței unui mod de viață inadecvat, imprumutat din străinătate, care impune societății obiective și atitudini greșite. Sărăcia absolută sau relativă nu va putea fi eliminată în viitorul previzibil fără o considerabilă ajustare atît a structurilor pe plan intern, cît și a relațiilor pe plan internațional, consideră autorul.

Pe plan intern, eliminarea sărăciei impune o abordare combinată a dezvoltării, diferită față de conceptul tradițional de austeritate.

Fiecare societate are nevoie pentru dezvoltarea sa de un echilibru între diferitele elemente de politică economico-socială. Mai întîi, are nevoie — explică autorul — de un mecanism sigur de satisfacere a necesităților de bază ale populației. În al doilea rînd, are nevoie de un mecanism de recompense individuale care să stimuleze un efort maxim din partea celor care dovedesc profesionalism și spirit întreprinzător concretizat în contribuția la creșterea economică. Toate mecanismele de acest gen trebuie să funcționeze simultan și să se întreprindă într-o corelare perfectă.

Nu numai în perspectiva dezvoltării fiecărei țări în parte dar și în perspectiva dezvoltării ansamblului țărilor în curs de dezvoltare, țările subdezvoltate au nevoie de o întărire a tradițiilor și a structurilor lor culturale mai puțin costisitoare în procesul dezvoltării.

¹⁾ Moinuddin Baqai, „Societal framework for economic development” (IFDA Dossiers 8, June, 1979). Moinuddin Baqai este economist, funcționar superior în Comisia guvernamentală de Planificare din Pakistan și totodată membru în Comitetul ONU pentru Planificarea Dezvoltării.

²⁾ Gunnar Myrdal, Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations (Twentieth Century Fund Study; New York, Pantheon Books, 1968).

Întreaga dispută în jurul înfăptuirii sau nu a noii ordini internaționale este, în opinia autorului, o dispută în legătură cu stilul de viață. Națiunile dominante caută să-și conserve prezentul lor stil de viață care nu poate fi menținut decât menținând actuala ordine economică internațională. Pe măsură ce acest stil de viață imitat în țările în curs de dezvoltare ar presupune atingerea stadiului dezvoltării, lupta pentru resurse ar deveni insuportabilă, dificultățile ar spori pentru că vor apărea noi restricții specifice în creșterea economică. Energia este doar prima din aceste restricții specifice.

Perpetuarea actualei ordini internaționale ar favoriza continuarea fluxului de materii prime către țările dezvoltate, flux urmat, la cererea țărilor în curs de dezvoltare, de o returnare, doar parțială, de resurse, sub formă de asistență externă. Relația de complementaritate parțială se stinge singură prin încetinirea fluxului net de asistență externă prin creșterea datoriei externe și a deteriorării capacității țărilor în curs de dezvoltare de decontare a obligațiilor lor financiare.

Noii abordări a dezvoltării, autorul îi găsește rațiuni comune în țările în curs de dezvoltare, în primul rând în unul din elementele sale principale, acela privind satisfacerea necesităților de bază ale populației. Totuși, observă autorul, acest obiectiv nu este urmărit în mod logic. Mai întâi, pentru că există un conflict conceptual între necesitățile reale și standardele străine la care s-a recurs pentru atingerea acestui scop. Necesitățile de alimentație sînt judecate în termeni occidentali, fără a evalua corect obiceiurile culinare, de structură a alimentației sau obiceiurile tradiționale de familie. În educație, în locul calității profesorilor și a elevilor se pune accentul pe clădiri moderne și greoaie, total în contradicție cu zonele rurale, de exemplu. În al doilea rând, ajutorul extern pentru acoperirea necesităților de bază tinde să fie interpretat ca un act de caritate. Interpretarea că ajutorul extern trebuie să contribuie la consolidarea unei baze viabile pentru dezvoltare de sine stătătoare tinde să fie ignorată. Problema acoperirii necesităților de bază ale populației din fiecare țară și asocierea ei cu problema ajutorului extern necesită în opinia autorului un concept global, implicînd încheierea unui acord între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate. Formula actuală, exprimată printr-o disponibilitate limitată a ajutorului extern determinat de suma pe care țările dezvoltate sînt dispuse să o acorde și nu de suma necesară țărilor în curs de dezvoltare, nu va putea conduce niciodată la rezultatele scontate.

În același timp, autorul precizează că abordarea problemei necesităților reale ale populației constă în decizia fermă de politică internă de a acoperi necesitățile de bază ale întregii populații oricare ar fi mărimea părții din produsul intern alocată pentru consumul curent. Întregul excedent peste acoperirea necesităților de bază, definite într-o manieră dictată de tradițiile naționale și de disponibilitatea resurselor, ar trebui dedicat:

- dezvoltării extensive și consolidării bazei de experți și specialiștilor autohtoni;
- extinderii aplicării tehnologiei în toate procesele de producție.

Ambele acțiuni trebuie să aibă în vedere fie sectoarele de producere a bunurilor de consum, fie sectoarele de producere a mijloacelor de producție în scopul acoperirii necesităților de bază ale societății. Producția altor categorii de bunuri de consum peste nivelul necesarului de bază trebuie să fie selectivă, apariția ei nu pornește de la cerere la producție, ci de la decizia de producție luată pe baza resurselor disponibile și a capacității de a stăpîni tehnologia necesară acestei producții. Schimbările în structura nivelului de trai vor fi mai lente, dar de amploare și cu un efect mult mai mare. Progresele mai puțin evidente pe termen scurt ar urma să fie bazate pe capacitățile interne de producție socotind în principal resursele interne. Pentru aceasta este necesar ca societatea să-și găsească elementele de dezvoltare pornind de la tradițiile sale culturale care i-ar permite o atitudine pozitivă către un mod de viață și de producție mult mai puțin costisitor.

De la concept la practică

ODATĂ ANALIZAT conceptul noii strategii de dezvoltare, autorul recomandă trecerea la măsuri practice. Experiența a demonstrat imposibilitatea practicării unei politici de izolare, inclusiv față de țările dezvoltate.

Motivația angrenării diferitelor categorii ale populației în procesul dezvoltării trebuie să depășească scopul îmbunătățirii imediate a nivelului de trai. Teza creșterii rapide a nivelului de trai ar putea conduce la organizarea de diferite grupuri sociale care caută îmbunătățirea stării lor pe seama altor grupuri din rîndul populației. Recompensele materiale nu pot fi un scop în sine. Ele trebuie însă să fie mijloacele de determinare a poziției sociale a fiecărui individ și grup social în funcție strictă

de contribuția lor productivă. Prin urmare, indiferent de structura consumului, poziția socială este legată de contribuția la sporirea producției.

Prin reactivarea unui sistem național de promovare a valorilor însă, opinează autorul, majoritatea inteligenței din țările în curs de dezvoltare va înțelege că bunăstarea sa este intrinsec legată de a țării lor. Ei nu vor putea cere o oază de prosperitate. Lupta pentru sporirea numărului sau a mărimii unor astfel de oaze ar fi contraproductivă. Prosperitatea reală a întregii țări ar fi doar cea bazată pe dezvoltarea sistemului productiv intern, pe capacitatea de a deține tehnologie și a promova creația și progresul tehnic angrenînd fiecare participant la sistemul economic național. Este necesară reactivarea și reconstruirea unor instituții tradiționale cu rol de consolidare a integrării societății și de promovare a idealurilor comune.

Modificările innoitoare sînt posibile fără a fi necesară introducerea de bariere fizice. Punctul de pornire trebuie să fie marcat de independență în gîndirea națională și de încadrare deplină în sistemul valorilor proprii. Nu trebuie însă să se alunece către renegarea a orice este modern sau străin. Inovația, adaptarea și creativitatea sînt elementele esențiale ale progresului unei societăți.

Dezvoltarea economică concepută îngust spre realizarea unei creșteri rapide necesită investiții mari de capital, multă tehnologie importată, experți și forță de muncă calificată. Acumularea pe scară largă poate apare numai dacă normele stilului de viață unanim acceptate de societate cer acumularea pentru dezvoltare și nu consum ca atare. Contrar opiniei că societatea tradițională a încurajat consumul risipitor și ostentativ, autorul apreciază că față de societatea modernă ea a regularizat consumul de o manieră mult mai ordonată.

Dimensionarea resurselor alocate pentru dezvoltare ca surplus peste necesitățile de consum în țările în curs de dezvoltare trebuie însă gîndită într-un concept mult mai larg decît simpla investiție. În conceptul de investiție există un accent evident pe sporirea rapidă și vizibilă a producției. Creșterea producției este adesea atribuită direct investiției. De aici, tendința unei creșteri rapide, direct legată de sporirea volumului mare al investițiilor, raționament care poate conduce la o abordare distorsionată a dezvoltării pe termen lung. Surplusul de resurse trebuie utilizat în avansarea bazei tehnologice în interesul întregii societăți.

Dezvoltarea învățămîntului, educația tehnică și științifică care va amplifica aprovizionarea economiei cu forță de muncă calificată și specializată necesită perioade lungi de timp, probabil de-a lungul unei întregi generații, dar fără o astfel de bază dezvoltarea industrială nu va putea fi edificată. În mod similar, dezvoltarea industrială trebuie să se bazeze pe ridicarea continuă a calificării prin trecerea treptată la tehnologiile avansate.

Chiar dacă inițial ar da rezultate, mașinile concepute în străinătate și preluate pentru a constitui baza tehnologică a societății se vor dovedi după un timp că nu pot constitui decît simple oaze tehnice inadecvate capacității tehnice și necesităților de dezvoltare ale societății. Alegerea tehnologiei noi, folosirea ei pe scară largă, trebuie privită ca un concept dinamic necesitînd o continuă adaptare și perfecționare care să conducă la inovație și creație națională. Introducerea de industrii noi cu tehnologie modernă, avansată trebuie să pornească de la capacitatea tehnică de asimilare și să aibă în vedere adaptarea la condițiile și necesitățile locale.

Autorul conchide că recunoașterea și reconsiderarea structurii culturale tradiționale din țările în curs de dezvoltare trebuie să constituie mai degrabă un factor favorabil decît un impediment în procesul dezvoltării. Culturile tradiționale sînt mult mai potrivite ca punct de pornire pe calea unor transformări innoitoare decît modelele imitate din străinătate. Modernizările necesare trebuie să se bazeze pe respectarea tradiției care a consacrat de veacuri soluțiile tehnice și economice cele mai potrivite unor condiții date. Noile instituții de susținere a dezvoltării trebuie să se dezvolte numai pe baza unor evaluări și analize critice asupra celor tradiționale, în scopul:

- menținerii gradului de integrare a societății și evitării fragmentării ei;
- evitării creșterii cererii de consum peste posibilitățile de producție.

Aceste țări trebuie să-și reactiveze stilul de viață care le-a permis de secole să se acomodeze condițiilor și resurselor naturale disponibile. Sărăcia nu poate fi înlăturată deodată, dar poate fi atenuată treptat, fără tensiuni sociale, printr-un mod de viață care caută să evite risipa de resurse și să cultive valorile autohtone.

Marin FRĂNCU

R. P. BULGARIA

PRIORITĂȚI ÎN INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC

P RINTRE realizările de seamă din cei 37 de ani, de când economia bulgară înaintază pe calea edificării societății socialiste și a celei comuniste, figurează pe prim plan făurirea unei industrii moderne și complexe. Faptul este ilustrat — între altele — de creșterea de 74 de ori a volumului producției industriale; în acest cadru producția mijloacelor de producție a sporit de 198 de ori, iar cea de bunuri de consum — de 35 de ori. Ca urmare, în economia bulgară raportul dintre valoarea producției industriale și a celei agricole s-a modificat de la 1:3 în anul 1939 la 4:1 în 1980. De asemenea, ponderea producției mijloacelor de producție în ansamblul producției industriale s-a ridicat la circa 62%, anul trecut.

Totodată, în anii construcției socialiste au fost create și dezvoltate ramuri industriale cu totul noi. Astfel, practic inexistentă înainte de eliberare, metalurgia bulgară a furnizat în 1980 economiei naționale peste 3,2 mil. tone de metale; dacă anterior Bulgaria importa chiar și cele mai simple instrumente și unelte de producție, în prezent ea dispune de o diversificată industrie a construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, printre principalele sale subramuri numărându-se producția de mașini-unelte, de mașini agricole și mașini pentru manipularea și depozitarea mărfurilor, de articole electrotehnice și electronice, de nave ș.a. Construcțiile de mașini furnizau în 1980 aproape o treime din producția industrială globală și aproape jumătate din exporturile țării.

În cursul cincinalului 1976—1980 s-au înregistrat o serie de schimbări în structura și organizarea ramurii constructoare de mașini, tendința esențială constituind-o trecerea la producerea unor sisteme de mașini, linii tehnologice și instalații complete pentru diferite sectoare ale economiei. În actualul cincinal, orientarea fundamentală către intensificarea economiei naționale urmează să fie transpusă în viață prin promovarea progresului științific și tehnic în toate domeniile, acordându-se prioritate dezvoltării tocmai acelor ramuri care îl vehiculează. Ca atare, față de o creștere a producției industriale globale cu 30—35%, producția construcțiilor de mașini urmează să sporească cu 50—55%, iar cea a industriei chimice cu 50%.

Se apreciază că mașinile și instalațiile automatizate și cu o productivitate

înaltă vor constitui cheia de boltă a structurii industriei constructoare de mașini din R. P. Bulgaria, ele urmînd să asigure mecanizarea și automatizarea diverselor procese de producție. În perioada 1981—1985 evoluția construcțiilor de mașini se va caracteriza prin extinderea producției de mașini-unelte cu comandă-program numerică, de instalații de manipulat, de roboți și module tehnologice, precum și de sisteme automatizate și instalații complete, destinate dotării economiei naționale sau exportului. Prin înzestrarea cu asemenea mașini și instalații vor fi create premisele pentru ridicarea de două-trei ori a productivității muncii și reducerea cu 20—25% a ponderii muncii manuale, a muncilor grele, în procesele de producție.

Introducerea treptată a automatizării complexe a proceselor de producție din această ramură de bază a industriei a necesitat elaborarea mai multor programe tehnico-științifice; dintre acestea, programul de automatizare a proceselor tehnologice — de pildă — prevede, în primul rînd, ridicarea continuă a nivelului tehnic a sistemelor de comenzi numerice, prin recurgerea la dispozitive prevăzute cu microprocesoare. O însemnătate tot atît de mare se acordă și automatizării deservirii mașinilor și instalațiilor cu ajutorul unor manipuloare, roboți, al paletizării etc.

Se prevede ca programul de automatizare a construcțiilor de mașini să se realizeze în două etape; în prima dintre ele (1980—1982) urmînd să se extindă gama fabricației de strunguri și de mașini-unelte pentru rectificat, prevăzute cu comandă numerică, să se asimileze producția de module tehnologice, cuprinzînd mai multe mașini-unelte deservite de un robot. În cursul celei de a doua etape (1983—1985) eforturile vor fi axate pe edificarea de sectoare sau linii de fabricație, capabile de multă suplețe și care să utilizeze pe scară largă roboți pentru executarea operațiilor secundare, de manipulare și depozitare.

Fabricarea unei serii de roboți pentru industria constructoare de mașini, de dispozitive cu comandă numerică și cu microprocesoare urmează să se realizeze pe baza acordurilor de utilizare a unor licențe străine. În același timp, în Bulgaria se desfășoară o susținută activitate de cercetare științifică în acest domeniu, numai problemele „robotizării” industriei aflîndu-se înscrise în preocupările a peste douăzeci de insti-

tuții de cercetare, care lucrează în strînsă colaborare cu întreprinderile de profil. Poate fi citat, între altele, cazul combinatului științific și de producție „Beroe” din Stara Zagora, ai cărui specialiști au realizat un ansamblu format dintr-un robot și două mașini-unelte, pentru producerea de piese destinate noilor roboți, respectiv un robot care fabrică alți roboți.

Se apreciază că, la sfîrșitul cincinalului, mașinile cu comandă numerică vor putea înfăptui peste 30% din totalul operațiilor de prelucrare a pieselor din industria constructoare de mașini din R.P. Bulgaria, asigurîndu-se totodată o calitate înaltă a producției și o productivitate de 3—5 ori mai ridicată, (comparativ cu mașinile-unelte obișnuite): ca și deservirea simultană a 2—3 mașini. Pe de altă parte, peste 3 mii de roboți și dispozitive de manipulat vor prelua numeroase operațiuni auxiliare, iar procesele de sudură și de vopsire vor fi mecanizate, urmînd ca volumul muncilor manuale să se reducă cu 35%.

Un rol important în implanțarea progresului tehnic în industria constructoare de mașini și în alte ramuri și sectoare ale economiei bulgare revine industriei electronice, jaloanele esențiale ale dezvoltării în perspectivă a acestei subramuri, ca și a celei electrotehnice, fiind stabilite într-un program special pe perioada pînă în anul 1990. În cursul cincinalului 1976—1980 nomenclatura producției industriei electronice s-a înnoit cu aproximativ 20% (inclusiv produsele perfecționate), accentul principal fiind pus pe dezvoltarea fabricării aparatului electronic de calcul, a microelectronicii. Ținîndu-se seama de obiectivele calitativ noi de ridicare a gradului de „intelectualizare” a producției sociale, în actualul deceniu în fața industriei electronice stă sarcina prioritară a însușirii producției de sisteme și dispozitive cu un nivel superior de „intelectualizare”. Aceasta, — după cum se subliniază în presa bulgară — de asemenea și pentru a spori competitivitatea pe piața mondială a produselor industriei constructoare de mașini din Bulgaria, a intensifica participarea sa la diviziunea internațională a muncii în domeniul tehnicilor și tehnologiilor de vîrf.

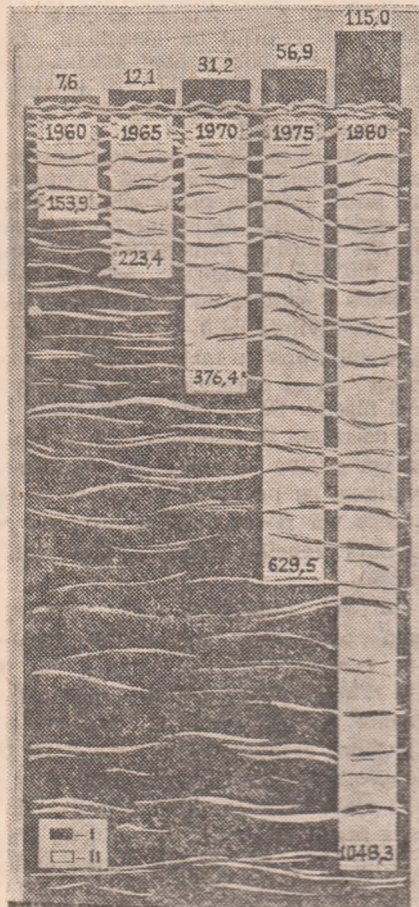
N. POPOV

Consecințe ale recesiunii

UNA dintre consecințele actualei recesiuni din țările capitaliste și ale intensificării tendințelor inflaționiste o constituie creșterea rapidă a volumului datoriilor contractate de firmele și companiile din țările respective, fenomenul fiind deosebit de evident în cazul Statelor Unite.

Astfel, conform estimățiilor publicate în **United States News and World Re-**

Volumul datoriilor corporațiilor din S.U.A. (I) și al dobinzilor achitate de acestea (II), în miliarde de dolari

port, în perioada 1960—1980 volumul global al datoriilor contractate de corporațiile din S.U.A. a sporit de aproape șapte ori, iar, datorită și scumpirii creditului, cel al dobinzilor plătite anual — de peste 15 ori (vezi graficul). Faptul că o parte tot mai mare a profitului realizat de corporațiile respective este destinată achitării ratelor și dobinzilor determină agravarea situației financiare a multora dintre ele, ceea ce se reflectă — între altele — în creșterea numărului falimentelor înregistrate în S.U.A.

Ungaria: rolul crescând al cooperativelor industriale

CA URMARE a transpunerii în viață, începând din 1971 a prevederilor planului decenal de dezvoltare a cooperativelor industriale din Ungaria, producția acestora a crescut mai rapid decât cea a ansamblului industriei (cu 6,5%

în medie pe anii 1976—1979, față de 4,6%. În anul 1980 în țară funcționau 390 de cooperative, în care lucrau 300 mii de persoane și se producea 8% din valoarea globală a producției industriale.

Reorganizarea și dotarea cu mijloace moderne a acestui sector de activitate a permis nu numai creșterea de peste două ori a volumului producției în condițiile reducerii, în decurs de un deceniu, cu 3% a efectivului persoanelor ocupate, dar și depășirea caracterului îngust meșteșugăresc al muncii. Exportul produselor fabricate de aceste cooperative s-a dezvoltat rapid, îndeosebi către țările cu valută convertibilă, el reprezentând anul trecut 26% din producția de încălțăminte pentru femei, 43% din cea de mantouri pentru femei, 49% din confecțiile destinate copiilor, 24% din mobila capitonată realizate de cooperative. Un capitol important al activității de export a cooperativelor industriale ungare îl constituie livrarea de mici întreprinderi complete, îndeosebi în țări în curs de dezvoltare, ca Kenya, Nigeria, Pakistan.

Un vechi material de construcție în actualitate

PĂMÎNTUL ar putea să constituie singurul răspuns pentru una dintre cele mai grele probleme ale lumii și anume cum să fie construite cele o jumătate de miliard de locuințe necesare populației țărilor în curs de dezvoltare până la sfârșitul secolului, apreciază specialiștii ai Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător.

Înainte de criza energiei se considera că materialul ideal ar fi cimentul și derivații săi. Dar cimentul consumă multă energie și este scump: dacă în 1973 țările în curs de dezvoltare au plătit 405 milioane de dolari pentru cimentul importat, în 1975 nota se ridica la mai mult de 1 miliard dolari. Mai mult, unii experți apreciază că chiar dacă rezervele de materii prime necesare pentru menținerea actualei producții anuale de ciment până în anul 2000 ar fi suficiente, în schimb ar fi mult mai greu să fie procurate cele 700 milioane tone de apă dulce și cele 17 miliarde de tone de pietriș necesare pentru transformarea cimentului în beton.

În schimb există o veche tradiție a construcțiilor din pământ bătut, chiar și în Europa de Nord cu un climat umed și rece. Dacă ploaia și umiditatea sînt principalii adversari ai construcțiilor de pământ, îmbinarea tehnicilor tradiționale cu tehnologia modernă oferă mijloacele pentru a face acest material impermeabil. Astfel adăugînd ciment în proporție de 1 la 15 se obține un material de construcție rezistent la apă, asemănător mortarului. Același rezultat se obține prin adaos de bitum, var etc. Iată de ce, ținînd seama și de costul scăzut al acestui material de construcție, devin tot mai numeroase institutele de cercetări de specialitate, care își concentrează atenția asupra numeroaselor posibilități pe care le oferă.

Iugoslavia: studierea valorificării resturilor menajere

CONFORM unor estimății publicate în revista iugoslavă **Produktivnost**, la sfârșitul deceniului trecut volumul anual al resturilor menajere, calculat pe un locuitor, era de 210—240 kg în Anglia, 220—260 kg în Danemarca, 150—170 kg în Elveția, 180—220 kg în R.F.G., 190—250 kg în Italia și 150—170 kg în Olanda, iar în câteva orașe mari din Iugoslavia era — în medie de 387 kg. Se apreciază, totodată, că masa resturilor menajere manifestă tendința de creștere în mediul urban cu 4—5% pe an.

După calculele specialiștilor structura medie a resturilor menajere din mediul urban se prezintă astfel (în % din total): hirtie — 20, apă — 16, combustibili (cărbune), zgură, cocs — 15, resturi textile — 10, produse alimentare vegetale (fructe, legume, piine) — 10, lemn — 5, sticlă — 3, materiale de origine animală — 3, mase plastice — 2, ceramică — 2, metale — 2, alte substanțe — 12 la sută.

Autorii studiului publicat opinează că construirea unor instalații de prelucrare complexă a resturilor menajere (pentru valorificarea materiilor prime secundare și a energiei) este economicște justificată numai în preajma orașelor mari, cu o populație de cel puțin 0,5—1 milion de locuitori.

Sisteme de producție flexibile

ÎN strădania lor de a mări productivitatea muncii, cercetătorii și proiectanții din țările industrializate caută să dezvolte noi procese tehnologice bazate din ce în ce mai mult pe sisteme de producție flexibile. Îndeosebi în industria americană și cea japoneză se tînde ca mașinile unelte să fie conectate la un computer pentru automatizarea producției unor serii mici și variate de piese.

Cele mai flexibile sisteme — și cele mai eficiente în același timp — sînt acelea care încorporează roboții sau cărucioarele automate, care transferă piesele de la o mașină la alta. Sistemele concepute să folosească mașinile în combinații diferite sau într-o ordine diferită pot produce o mai mare varietate de piese, relevă revista britanică „The Economist”. Printre avantajele de bază pe care le prezintă sistemele de producție flexibile pot fi menționate: reducerea costurilor de producție (o mare parte a proceselor tehnologice sînt computerizate, iar piesele sînt deplasate de roboți și nu manual); flux tehnologic continuu (sistemele automate pot funcționa zi și noapte); o mai bună utilizare a mașinilor — prin integrarea mașinilor unelte în sisteme de lucru automatizate se atinge un grad de utilizare de 80—85% a fondului de timp; versatilitate — sistemele pot trece rapid la producerea unor piese noi, avînd aproximativ aceleași dimensiuni.

GLOSAR

Șomaj

FENOMENUL șomajului este specific orinduirii capitaliste. Asupra actualității, importanței și gravității social-economice a problemei șomajului în țările capitaliste nu este cazul să se insiste aici: numeroase articole, studii și statistici sînt consacrate acestui fenomen, care a atins proporții fără precedent pentru perioada postbelică. Ce este însă șomajul?

O definiție consideră că șomajul înseamnă întreruperea involuntară și prelungită a muncii, ca urmare a imposibilității găsirii unui loc de muncă. Această întrerupere se produce în momentul în care contractul de muncă dintre salariat și patron încetează. În literatura economică occidentală, șomajul este prezentat ca avînd următoarele forme:

(1) Șomajul „fricțional”: situație în care muncitorul nu-și pierde locul de muncă din cauza dezechilibrului dintre oferta și cererea de forță de muncă, ci ca urmare a calificării muncitorului. Cereri de forță de muncă există, însă pentru alte calificări decît aceea a muncitorului.

(2) Șomajul „structural” sau „tehologic”: acesta este provocat de modificări structurale intervenite în economie. Astfel, în perioada anterioară crizei energetice, în care minele de cărbuni se închideau în Occident din cauza lipsei de rentabilitate, o mare parte din mineri au rămas fără ocupație.

(3) Șomajul „ciclic”: este forma cea mai gravă de șomaj, determinată de crizele economice. Așa cum se constată și în cursul actualei crizei (deși potrivit unor analize pertinente, această criză nu are un caracter ciclic), statul capitalist este incapabil să ia măsuri eficiente de combatere a șomajului, care a luat proporții dramatice.

(4) Șomajul „voluntar”: autoritățile din țările occidentale, în încercarea de a micșora efectul produs de numărul tot mai mare de oameni ai muncii care îngroașă rîndurile șomerilor, caută să arunce vina pe... victimele șomajului: acestea șomează nu pentru că n-ar găsi un loc de muncă, ci pentru că ar prefera să nu muncească și să trăiască din ajutorul de șomaj.

Pe lângă aceste patru forme de șomaj, denumit total, capitalismul mai cunoaște și alte forme de șomaj, denumite șomaj parțial sau șomaj sezonier, în care legătura dintre muncitor și patron nu este ruptă, așa cum se întîmplă în șomajul total. Șomajul parțial apare în cadrul unor întreprinderi care, din cauza scăderii volumului afacerilor, iau măsura de reducere a timpului de muncă și a salariilor. Șomajul sezonier apare în cazurile în care specificul locului de muncă nu permite utilizarea forței de muncă tot timpul anului, necesitînd întreruperea periodică a lucrului, cum este cazul în industria construcțiilor.

În ultimul timp, în unele țări capitaliste a fost adoptată o noțiune mai largă decît șomajul și anume „populația disponibilă în căutarea unui loc de muncă”. Prin aceasta se înțelege totalitatea persoanelor care, la recensămîntul populației, declară că sînt forțate de împrejurări la inactivitate. Acest total cuprinde, pe lângă șomerii recunoscuți ca atare, pe tinerii care așteaptă uneori, în condițiile capitalismului, o perioadă îndelungată pînă să se poată încadra într-o muncă, femeile care caută să se angajeze pentru a face față cheltuielilor gospodărești tot mai mari, pensionarii care urmăresc prelungirea perioadei de activitate etc.

Nu trebuie scăpat din vedere faptul că există numeroase opinii în Occident în sensul că șomajul n-ar fi o plagă, ci o necesitate a economiei capitaliste, proporția acestui șomaj „necesar” variînd de la țară la țară și de la o fază conjuncturală la alta.

C. K.

Țări recent industrializate

Dan Gherasim, Rimnicul Vilcei — Termenul de țări recent industrializate se referă de obicei la America Latină, la Brazilia și Mexic, în Europa la Grecia, Portugalia și Spania, precum și la o serie de țări și teritorii din Orientul Îndepărtat (Hong Kong, Singapore, Coreea de Sud etc.) Cele mai recente date disponibile privind comerțul țărilor incluse în această categorie se referă la anul 1979. În raport cu primul studiu consacrat de O.C.D.E. acestor

țări, datînd din anul 1977, datele respective relevă creșterea în continuare a ponderii lor în importul țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E., de la 8,1 la sută în 1977 la 8,9 la sută. În 1979, evoluție care prelungeste o tendință observată din 1973. Cea mai importantă contribuție la această creștere au adus-o țările și teritoriile din Orientul Îndepărtat.

Un alt fenomen înregistrat în ultimii ani îl reprezintă diversificarea importurilor provenind din țările recent industrializate. De notat că la primele două grupe de produse ca pondere în importul respectiv în anul 1977 (confecții și articole din piele) s-a înregistrat o plafonare sau chiar o ușoară reducere a volumului relativ al livrărilor, înregistrîndu-se în schimb progrese substanțiale la aproape toate celelalte grupe de produse.

După o reducere între 1974 și 1977, în favoarea țărilor OPEC, ponderea noilor țări industrializate în exportul de produse manufacturate al țărilor dezvoltate a început să crească, ajungînd la 10,1 la sută, în 1979, în vreme ce ponderea țărilor OPEC s-a redus de la 10,8 la sută în 1977 la 8,4 la sută doi ani mai tîrziu.

Principala contribuție la această evoluție a venit din partea livrărilor de bunuri de echipament, care au sporit într-un ritm de 16 la sută într-o perioadă de stagnare a exporturilor pe toate celelalte piețe.

Dinamismul schimburilor acestui grup restrîns de țări nu poate ascunde însă situația dificilă a majorității țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare puternic dezavantajate de actuala ordine internațională

program a fost lansată nu demult pentru orașul Los Angeles. Două sisteme teleghidate sînt în curs de experimentare în Japonia, unul la Osaka, altul la Kobe de data aceasta asigurînd legătura între centrul orașelor respective și suburbiile.

Avantajele cele mai des citate ale unor asemenea sisteme automate sînt completa lor independență de restul circulației, ceea ce reprezintă o importanță premisă a ritmicității, caracterul nepoluant datorită alimentării cu energie electrică și sublefa, capacitatea de adaptare. Printre inconveniente se numără problemele psihologice pe care le ridică absența vizibilă a factorului uman (motiv pentru care la unele metrouri teleghidate s-a recurs la manechine în locul conducătorului), spațiul larg solicitat în centrul orașelor, adică tocmai acolo unde acesta este cel mai puțin disponibil, și costul ridicat, mai greu de suportat într-o perioadă de criză.

Vîrsta mediană

Virgil Toboc, Buzău — Vîrsta mediană (a unei populații) este un indicator care oferă informații despre caracterul repartiției statistice: simetric, asimetric. Prin definiție, valoarea mediană împarte o colectivitate statistică în două părți egale. În cazul populației, vîrsta mediană înseamnă că jumătate din populație se află sub valoarea medianei, iar cealaltă jumătate — peste valoarea ei. Calculul operativ al vîrstei mediane se face cu ajutorul unei formule de interpolare.

Exemplificăm cu datele recensămîntului din 1977.

Grupe cincinale de vîrstă	Efectivul populației	Numerul cumulat al populației
0—4 ani	1 955 209	1 955 209
5—9 ani	2 194 418	4 149 627
10—14 ani	1 368 116	5 517 743
15—19 ani	1 667 673	7 185 416
20—24 ani	1 825 793	9 011 209
25—29 ani	1 624 619	10 635 828
30—34 ani	1 226 968	11 902 796
100 ani și peste	124	21 558 348

$$N = \frac{21\,558\,348 - 10\,635\,828}{2} = 10\,779\,174$$

deci mediana trebuie căutată în intervalul 30—34.

obținîndu-se rezultatul de 30,57 ani.

Vîrsta mediană în 1977 este cu circa 2 ani și jumătate mai mică decît vîrsta medie. În 1956, cînd populația României era cu mult mai tînără, vîrsta mediană era cu 5 ani mai mică decît vîrsta medie. Descrierea și analiza populației după vîrstă se continuă cu cuartile, decile etc.

Avantajele calculării vîrstei mediane sînt multiple. Ea furnizează indicații globale asupra gradului de îmbătrînire a unei populații. Dacă, de pildă, vîrsta mediană este mai mare decît vîrsta medie, sîntem în situația unei populații foarte îmbătrînite. De aceea vîrsta mediană este un indicator complementar vîrstei medii, iar analiza combi-

Turism

Maricora Boaru, Azuga — Turismul reprezintă o ramură de bază a economiei nu numai pentru numeroase țări în curs de dezvoltare, ci și pentru o serie de țări dezvoltate. Cazul Franței este elocvent în această privință. Încasările în valută de pe urma turiștilor străini au fost în 1980 la fel de mari ca cele realizate din exportul industriei aeronautice, și anume 9,3 miliarde de franci. Cifra de afaceri totală a industriei turismului (depășînd 30 miliarde de franci) este comparabilă cu cea a agriculturii și pescuitului maritim luate la un loc. În sfîrșit se apreciază că cele 30 milioane de turiști străini care au vizitat Franța anul trecut au asigurat în această țară locuri de muncă pentru circa 1,5 milioane de persoane.

Ținînd seama de marele potențial de care dispune această ramură a economiei naționale ca și de interesul economic și social al turismului nu numai pentru ansamblul țării, ci și pentru diferitele sale regiuni componente, guvernul a adoptat recent un program special de promovare în străinătate a „zăcămintelor turistice” ale Franței. O atenție deosebită este acordată efortului promoțional în special în America de Sud, Orientul Mijlociu și Australia.

Transport în comun

Előd Kocsis, Tirgu Mureș — Dintre sistemele teleghidate de transport în comun realizate pînă în prezent, cel mai amplu este așa numitul Airtrans construit pe aeroportul

internațional Dallas — Fort Worth din S.U.A., în lungime de circa 20 km, deservit de 68 de vehicule. Există intenția construirii unor sisteme similare în centrul unor mari orașe americane în cadrul unui program intitulat „Downtown People Mover”. O cerere de ofertă în cadrul acestui

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 4 septembrie 1981

- Infăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
 - Măsuri concrete pentru progresul multilateral al agriculturii noastre socialiste (Ovidiu Popescu) 1
 - Dezbateri „R. E.”. Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (I) 3

- Al XVI-lea Congres internațional de istoria științei
 - Umanismul, sens suprem al dezvoltării științei (Cristian Popescu) 5
 - Tehnologie și civilizație (Mihai Drăgănescu) 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Reducerea consumurilor materiale — la baza sporirii eficienței (Cr. Popeia) 8
- Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (II) (Iosif Bercia) 10
- Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Știință — tehnologie — eficiență 14
- Cititorii au cuvântul 15

CONDUCERE ORGANIZARE

- Stimularea progresului tehnic (Dorin Constantinescu) 16

TEORII — IDEI

- Documente de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice (I) (Iosif Adam) 18
- Om — tehnică — mediu. Promovarea tehnologiilor de producere a biogazului în zonele rurale (Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (II) (Oprea Parpală) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Reamplasarea industriilor — instrument al înlăturării disparităților economice contemporane (Costea Munteanu) 24
- Tendințe — conjuncturi 26
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Cadru social adecvat dezvoltării economice (Marin Frâncu) 27
- R. P. Bulgaria. Priorități în introducerea progresului tehnic (N. Popov) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

- Bringing firmly into operation the principles of the new economic and financial mechanism in agriculture (I) 3
- The XVIth International Congress of the History of Science. Humanism, supreme sense of the development of science (Cristian Popescu) 5
- Upprow the contribution of the scientific research to the development of the existent mineral resources (II) (Iosif Bercia) 10
- Labour productivity increase: imperative of the development of the Romanian economy (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Promoting the technologies for the production of biogas in rural settlements (Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu) 20
- Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) (Oprea Parpală) 22
- Industrial redeployment: an instrument to eliminate the contemporary economic disparities (Costea Munteanu) 24
- Adequate societal framework for the economic development (Marin Frâncu) 27
- The People's Republic of Bulgaria. Priorities in inttoking the technological progress (N. Popov) 29

DANS LE NUMERO

- L'application conséquente des principes du nouveau mécanisme économique et financier dans l'agriculture (I) 3
- Le XVI-e Congrès international de l'histoire de la science. L'humanisme, sens suprême du développement de la science (Cristian Popescu) 5
- L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique à l'extension des ressources minérales disponibles (II) (Iosif Bercia) 10
- L'élévation de la productivité du travail — impératif du développement de l'économie roumaine (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Homme — technique — environnement. La promotion des technologies de production du biogaz dans les zones rurales (Ana Maria Sandi, Ion Andrei Popescu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) (Oprea Parpală) 22
- Le réamplacment des industries — instrument de liquidation des disparités économiques contemporaines (Costea Munteanu) 24
- Cadre social adéquat pour le développement économique (Marin Frâncu) 27
- La R.P. de Bulgarie. Priorités dans l'introduction du progrès technique (N. Popov) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Последовательное применение принципов нового экономическо-о-финансового механизма в сельском хозяйстве (I)..... 3
- XVI-ый Международный Конгресс истории науки. Гуманизм — высший смысл развития науки (Кристиан Попеску) 5
- Рост содействия научного исследования в расширении своиходных минеральных ресурсов (II) (Иосиф Берция)..... 10
- Повышение производительности труда — повеление развития румынской экономики (Барбу Г. Петреску) 12
- Человек — техник и — среда. Внедрение технологий по производству биогаса в сельских зонах (Ана Мария Санди, Ион Андрей Попеску) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления (II) (Опреа Парпалэ) 22
- Переразмещение промысл леностей — инструмент устранения экономических современных разниц (Костеа Мунтеану)..... 24
- Вопросы будущего и развития в концепции некоторых специалистов. Социальные рамки примененные экономическому развитию (Марин Фривку) 27
- И.И. Болгария Первоственные вопросы в ведение техническо го прогресса (Н. Попов) 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 225 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni: filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine ș.a.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de televizoare cu circuite integrate realizate de Intreprinderea „Electronica”-București.

O imagine perfectă, un sunet clar, completează celelalte caracteristici ale televizoarelor cu circuite integrate:

— durată de folosință îndelungată, deoarece sînt complet tranzistorizate;

— prin îmbunătățiri constructive și funcționale, consumul de energie electrică este redus cu cca. 33%;

— funcționarea este normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită incorporării unui stabilizator în aparat;

— operațiunile de depanare sînt mult simplificate, deoarece la construcția lor s-au folosit module funcționale, care se pot schimba cu operativitate;

— garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea
televizorului

OLT
SNAGOV
SIRIUS
SIRIUS
DIAMANT
DIAMANT

Diagonala
ecranului

44
47
50
50
61
61

Preț
(lei)

2 920
2 920
3 050
3 100
3 600
3 720

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.

Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

